

**T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı**

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖZ YETERLİK
İNANÇLARI İLE BİLGİSAYAR DESTEKLİ EĞİTİM YAPMAYA
İLİŞKİN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Esra YEL

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Ülkü KAN

Elazığ, 2018

T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı

Esra YEL'in Dr. Öğretim Üyesi Ayşe Ülkü KAN danışmanlığında hazırlamış olduğu "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnançları ile Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun.....tarih ve sayılı kararı ile oluşturulan jüri tarafından..... tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı sayılmıştır.

Jüri Üyeleri:

İmza

- 1: Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ
- 2: Doç. Dr. Ramazan ÖZBEK
- 3: Dr. Öğr. Üyesi A. Ülkü KAN (Danışman)

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ayşegül GÖKHAN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Dr. Öğretim Üyesi Ayşe Ülkü KAN danışmanlığında hazırlamış olduğum "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnançları ile Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumlarının İlişkisi " adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

Esra YEL
03.01.2019

ÖN SÖZ

Günümüzde gelişmekte olan teknolojiden tüm alanlar etkilenmiş, özellikle de eğitim alanında teknoloji kullanımı büyük bir hızla etrafını etkisi altına almaya başlamıştır. Eğitim alanında teknoloji denince akla ilk olarak bilgisayarlar gelmektedir. Bu sebeple eğitimdeki en önemli yol gösterici olan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öz yeterlikleri ve bilgisayar destekli eğitim yapmaya yönelik tutumları büyük önem arz etmektedir.

Tez çalışmam boyunca desteğini, bilgisini, tecrübelerini ve hoşgörüsünü benden esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Ayşe Ülkü KAN'a ve fikirleriyle bana yardımcı olan sayın hocam Prof. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ'e içtenlikle teşekkür ederim. Yol arkadaşım Neslihan DURAK KOÇ'a, manevi desteklerini her zaman hissettiğim arkadaşlarım; Hilal Yıldız KARAKOÇ'a, Nagihan ÖZDEMİR'e, Esra EMÜL'e, Betül İNCE'ye ve uzaklardan bana destek olan arkadaşım Emrenur GENÇDAL YENİAY' a teşekkürü bir borç bilirim.

Hayatım boyunca maddi manevi devamlı yanımda olan ve sevgisiyle güç veren annem Fatma YEL ve babam Fethi YEL'e sonsuz teşekkürler...

Esra YEL

Elazığ, 2018

ÖZET

Yüksek lisans Tezi

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnançları ile Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Esra Yel

**Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı
Elazığ, 2018, Sayfa: XVI+92**

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının ne düzeyde olduğunu ve aralarındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Fırat, Cumhuriyet, Amasya, Adıyaman, Ahi Evran, Dicle Üniversitelerinin Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde öğrenimine devam eden araştırmaya gönüllü olan öğretmen adayları üzerinde yürütülmüştür.

Araştırmada karma model kullanılmıştır. Araştırmanın verileri “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançları Ölçeği”, “Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği” ve görüşme formlarıyla toplanmıştır. Araştırmanın nicel boyutu genel tarama modeli çeşitlerinden ilişkisel tarama modeline uygun olarak yürütülmüştür. Nitel boyutta ise belirlenmiş üniversitelerin her birinden seçilen 10 öğrenci ile görüşmeler yapılmıştır.

Tepe ve Demir (2011) tarafından geliştirilen okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ölçeği beşli likert tipinde 37 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin geneli için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .97 olarak hesaplanmıştır. Mevcut çalışmada ise Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ise .96 olarak tespit edilmiştir. Arslan (2006) tarafından geliştirilen Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeği ise beşli likert tipinde olup 10 olumlu, 10 olumsuz olmak üzere 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirliğini ortaya koymak amacıyla yapılan Cronbach alfa güvenirlik

katsayısı ise .93 olarak bulunmuştur. Mevcut çalışmada ise Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ise .91 olarak tespit edilmiştir. Nicel verilerin analizi SPSS-21 istatistik programı ile, nitel verilerin analizi ise iki ayrı araştırmacı tarafından çözümlenmiştir.

Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ölçeği uygulanan kadın öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek öz yeterlik inancına sahip oldukları belirlenmiştir. Uygulanan ölçek sonucunda 3.sınıf ve 4.sınıf öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeği uygulanan öğretmen adaylarının tutumları, cinsiyet ve kendilerine ait internet bağlantısına sahip olup olmama değişkenine göre farklılaşmamıştır. 4.sınıf öğretmen adaylarının 3.sınıf öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde bilgisayar destekli eğitim yapma tutumuna sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Kendine ait bilgisayarı olan öğretmen adaylarının, kendine ait bilgisayarı olmayan öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde bilgisayar destekli eğitim yapma tutumuna sahip oldukları belirlenmiştir. Gün içinde bilgisayarı kullanma sıklığı 3-4 saat olan öğretmen adaylarının bilgisayarı 1-2 saat kullanan ve hiç kullanmayan öğretmen adaylarına göre, bilgisayarı 5 saat ve üstü kullanan öğretmen adaylarının ise bilgisayarı hiç kullanmayan öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde bilgisayar destekli eğitim yapma tutumuna sahip oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte, yapılan korelasyon hesaplamaları sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları arasında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki belirlenmiştir.

Araştırmanın nitel boyutunda ise bilgisayar destekli eğitim sonucunda beş tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar; okul öncesi öğretmen adaylarının; ileride yürütecekleri öğretmenlik mesleğinde kendilerini yeterli görme durumları, ileride yürütecekleri öğretmenlik mesleğinde bilgisayar kullanma becerisine sahip olmanın önemi, bilgisayardan yararlanarak öğrencilere etkinlik hazırlama ve uygulama yeterliliği, bilgisayar destekli ders-etkinlik yapması, kendini geliştirmek için yaptıkları çalışmalar biçimindedir. Ortaya çıkan bu temalar ve gerçekleştirilen kodlamalar araştırmanın nicel ve nitel sonuçlarının birbiriyle paralel olduğunu göstermiştir. Çünkü araştırmanın her iki boyutunda birbirini destekler sonuçlara ulaşılmıştır. Kendisine ait bilgisayarı olan öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapma tutumları daha yüksektir ve yine aynı şekilde öğretmen adayları bilgisayar kullanma becerisine sahip olmanın birçok

önemini de sıralamıştır. Bu bağlamda özellikle yürütülen derslerde BDE odaklı etkinliklere daha fazla zaman ayrılması önerilmiştir. Böylece BDE'nin olumlu etkilerinden daha fazla yarar sağlanabilir. Katılımcı grubunun farklı olduğu ve daha uzun uygulama süreli çalışmaların yapılması da önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilgisayar destekli eğitim, Okul Öncesi öğretmen adayı, Öz yeterlik, Tutum

ABSTRACT

Master Thesis

The Investigation of The Relationship Between Preschool Teacher Candidates' Beliefs of Self-Efficacy and Their Attitudes about Computer-Assisted Instruction

Esra Yel

**Firat University
Institute of Education Sciences
Department of Education Sciences
Division of Curriculum and Instruction
Elazig, 2018, Page: XVI+92**

The aim of this study is to determine the relationship of preschool teacher candidates' beliefs of self-efficacy and their attitudes about computer-assisted instruction and to what extent is it. The study was conducted with volunteer teacher candidates who studied at Firat, Cumhuriyet, Amasya, Ahi Evran and Dicle Universities in 2017-2018 academic year.

Mixed model was used in this study. The study data were collected through "Preschool Self-Efficacy Beliefs Scale", "Computer-Assisted Instruction Attitude Scale", and interview forms. The quantitative research part of study was conducted according to correlational survey model from the kinds of general survey models. For qualitative research part, the chosen 10 students from each specified university were interviewed.

Preschool Teachers' Self Efficacy Beliefs Scale which developed by Tepe and Demir (2011) consists of 37 items with five point likert. Cronbach Alpha Reliability Coefficient was calculated as .97 for the overall scale. In the current study, Cronbach Alpha Reliability Coefficient was dedected as .96. Computer-Assisted Instruction Attitude Scale which developed by Arslan (2006) consists of 20 items 10 of them positive, and 10 negative with five point likert. Cronbach Alpha Reliability Coefficient which calculated to reveal the reliability of scale, was found as .93. In the current study, Cronbach Alpha Reliability Coefficient was dedected as .91. The analysis of

quantitative data was analyzed with statistical package SPSS-21, and qualitative data was analyzed by two different researchers.

Following the study, it was determined that female preschool teacher candidates who conducted the Preschool Teachers' Self-Efficacy Beliefs Scale had higher level of self-efficacy than male preschool teacher candidates. Following the conducted scale, a meaningful difference was not determined between 3rd grade and 4th grade preschool teacher candidates' self-efficacy levels. The attitudes of teacher candidates who conducted the Computer-Assisted Instruction Attitude did not differ in terms of gender, and variable of whether they had their own Internet connection or not. It was determined that 4th grade preschool teacher candidates' had a higher level of attitude for computer-assisted instruction than 3rd grade preschool teachers. It was determined that teachers who had their own computers had a higher level of attitude for computer-assisted instruction than the teachers who did not have their own computers. Teacher candidates who used the computer for 3-4 hours per day had a higher level of attitude for computer-assisted instruction than teacher candidates who used the computer for 1-2 hours, and the ones never used it per day. Teacher candidates who used the computer for 5 hours and over per day had a higher level of attitude for computer-assisted instruction than teacher candidates who never used it per day. However, following the correlation calculations, a positive and meaningful relation at low level was determined between preschool teacher candidates' self-efficacy beliefs and their attitudes for computer-assisted instruction.

In qualitative dimension of study, five themes were determined following the computer-assisted instruction. These themes are preschool teachers candidates'; situations they find adequated themselves at teaching profession in the future, importance of having skill of using computer at teaching profession in the future, competence of preparing and performing activities for their students by benefiting from computer, having a computer-assisted class-activity, the efforts to improve themselves. These determined themes and codes showed that quantitative and qualitative results of study were parallel. This is because of reaching the results which support each other. Teacher candidates' who had their own computers, attitudes for having a computer-assisted class were higher, and they also mentioned about many importances of having the skill of use computer. In this regard, sparing more time for computer-assisted

instruction centered activities especially at classes was suggested. Thus, it can be benefited more from the positive impacts of computer-assisted instruction. The study was offered with a different participant group and in a more long practise term.

KeyWords: Computer-Assisted Instruction, Preschool Teacher Candidates, Self- Efficacy, Attitude

İÇİNDEKİLER

ONAY	I
BEYANNAME	II
ÖN SÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT.....	VII
İÇİNDEKİLER	X
TABLolar LİSTESİ	XIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	XV
EKLER LİSTESİ.....	XVI
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem	3
1.1.1. Nicel boyuta ilişkin alt problemler	3
1.1.2. Nitel boyuta ilişkin alt problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sayıtlılar	6
1.5. Sınırlılıklar	6
1.6. Tanımlar	6
İKİNCİ BÖLÜM	7
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1. Öz Yeterlik İnancı	7
2.2. Öz Yeterlik İnancının Kaynakları	9
2.3. Öğretmen Yeterliği	10
2.4. Öğretmen Öz Yeterliği	12
2.5. Öz Yeterlik İnancı Yüksek veya Düşük Öğretmenlerin Özellikleri	14
2.6. Bilgisayarın Eğitimde Kullanımı	15
2.7. Bilgisayar Destekli Eğitimin İlkeleri	18
2.8. Bilgisayar Destekli Eğitimin Amaçları	21
2.9. Bilgisayar Destekli Eğitimin Yararları	22

2.10. Bilgisayar Destekli Eğitimin Sınırlılıkları	25
2.11. Okul Öncesi Dönemde Bilgisayar Destekli Eğitim	27
2.12. Okul Öncesi Dönemde Bilgisayar Destekli Eğitimin İlkeleri	29
2.13. Okul Öncesi Dönemde Bilgisayar Destekli Eğitimin Yararları	30
2.14. Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitim Tutumları	31
2.15. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	32
2.16. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	36
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	38
III. YÖNTEM	38
3.1. Araştırmanın Modeli	38
3.2. Çalışma Grubu	38
3.3. Veri Toplama Araçları	40
3.3.1. Nicel Veri Toplama Araçları	40
3.3.2. Nitel Veri Toplama Araçları	40
3.3.2.1. Görüşme formu	40
3.4. Verilerin Analizi	41
3.4.1. Nicel Verilerin Çözümlemesi	41
3.4.2. Nitel Verilerin Çözümlemesi	42
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	44
IV. BULGULAR VE YORUM	44
4.1. Nicel Boyuta İlişkin Bulgular	44
4.1.1. Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ölçeğine yönelik bulgular... 44	
4.1.2. Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeğine yönelik bulgular ... 45	
4.1.3. Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları arasındaki ilişkilere yönelik bulgular	49
4.2. Nitel Boyuta İlişkin Bulgular	49
4.2.1. Öğretmen adaylarının ileride yürütecekleri mesleklerinde kendilerini yeterli görmelerine ilişkin görüşleri.....	50
4.2.2. Öğretmen adaylarının ileride yürütecekleri mesleklerinde bilgisayar kullanma becerisine sahip olmanın önemine ilişkin görüşleri.....	52
4.2.3. Bilgisayardan yararlanarak öğrencilere etkinlik hazırlama ve uygulama yeterliliğine ilişkin görüşler	54

4.2.4. Bilgisayar destekli ders-etkinlik yapma konusundaki görüşler	55
4.2.5. Kendini geliştirmek için yapılan çalışmalar	57
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	60
V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	60
5.1. Sonuç	60
5.1.1. Nicel bulgulara ilişkin sonuçlar	60
5.1.1.1. Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ölçeğine yönelik sonuçlar.....	60
5.1.1.2. Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeğine yönelik sonuçlar.....	61
5.1.1.3. Okul öncesi öğretmen adaylarının, bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları ve öz yeterlik inançları arasındaki korelasyona ilişkin sonuç	62
5.1.2. Nitel bulgulara ilişkin sonuçlar	62
5.2. Tartışma	64
5.3. Öneriler	67
KAYNAKLAR	68
EKLER	74
ÖZGEÇMİŞ	92

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmen adaylarına ait betimsel istatistikler	39
Tablo 2. Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ölçeği için değer aralıkları.....	41
Tablo 3. Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeğinin değer aralıkları.....	42
Tablo 4. Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiği t-testi sonuçları.....	44
Tablo 5. Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının sınıf değişkenine göre değerlendirildiği t-testi sonuçları	45
Tablo 6. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiği t-testi sonuçları	45
Tablo 7. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının sınıf değişkenine göre değerlendirildiği t-testi sonuçları	46
Tablo 8. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının kendine ait bilgisayarı olup olmaması değişkenine göre değerlendirildiği t-testi sonuçları	47
Tablo 9. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının kendine ait internet bağlantısı olup olmaması değişkenine göre değerlendirildiği t-testi sonuçları.....	47
Tablo 10. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının gün içinde bilgisayarı kullanma sıklığı değişkenine göre değerlendirildiği varyans analizi sonuçları.....	48
Tablo 11. Tutum ve öz yeterlik arasındaki korelasyon	49
Tablo 12. Öğretmen adaylarının ileride yürütecekleri mesleklerinde kendilerini yeterli görmelerine ilişkin görüşleri	50
Tablo 13. Öğretmen adaylarının ileride yürütecekleri mesleklerinde bilgisayar kullanma becerisine sahip olmanın önemine ilişkin görüşleri .	53

Tablo 14. Bilgisayardan yararlanarak öğrencilere etkinlik hazırlama ve uygulama yeterliliğine ilişkin görüşler	54
Tablo 15. Bilgisayar destekli ders-etkinlik yapma konusundaki görüşler	56
Tablo 16. Kendini geliştirmek için yapılan çalışmalara ilişkin görüşler	58

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1.** Birey, davranış ve sonuç süreciyle öz yeterlik inancı ve sonuç beklentisi arasındaki ilişki 9
- Şekil 2.** Öğretmen öz yeterliği döngüsü 13

EKLER LİSTESİ

EK 1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançları Ölçeği	74
EK 2. Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği	78
EK 3. Görüşme Formu.....	81
EK 4. İzin Belgeleri	82
EK 5. Turnitin Orjinallik Raporu.	91

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

Toplumsal kültürün nesilden nesile aktarılması, toplumun var oluşunu sürdürebilmesi için en önemli etkidir. Kültürün aktarılmasında, bireyin iyi ve güzel yetiştirilmesindeki en önemli etkenler aile ve çevredir. Çocuğun iyi ve güzel yetiştirilmesinde çevre etkeninin önemine ek olarak çocuğa yapılan rehberliğin de önemi büyüktür (Yoldaş, Yetim ve Küçükoğlu, 2016, s.91). Eğitim ailede başlamakta ve okul dönemiyle devam etmektedir. Okullarda verilen eğitim bireylerin gelişim sürecinde çok önemlidir. Bireylere bu gelişim sürecinde verilen eğitimi ise öğretmenler sağlamaktadır. Öğretmenlerin eğitim ve öğretim sürecinde birçok önemli özelliği vardır. Bu özelliklerinden birisi ise topluma ve öğrenciye rol model olmasıdır (Göktaş ve Yetim, 2004, s.548).

Öz yeterlik inancı, kişinin muhtemel durumları yönetmek için gerekli olan eylemlerini organize etme ve yürütme kabiliyetindeki inançlarını ifade eder. Öz yeterlik inancı, insanların kendileri hakkındaki düşüncelerini, nasıl hissettiklerini, durumlara motive oluşlarını ve olaylar karşısında nasıl hareket etmeleri gerektiğini etkiler (Bandura, 1995, s.2). Öz yeterlik inancı ile gösterilen başarının yüksek veya düşük olmasının arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yüksek başarıya sahip olan bireyler çoğu zaman, sahip oldukları becerileri sayesinde girişmiş oldukları görevi başarıyla yapabileceklerine inanmaktadırlar. Ancak düşük başarıdaki bireyler ise herhangi bir görevi başarıyla yerine getirebilme konusunda kendilerinden yeteri kadar emin olmamanın yanı sıra bunu davranışlarıyla da göstermektedirler (Epçaçan ve Demirel, 2011, s.124). Araştırmalar yapan, problem çözme becerilerine sahip olan, olayları sorgulayabilen, bilgiye nasıl ulaşabileceğini bilen, teknolojinin farkında olup onu uygun bir şekilde kullanabilen, kendine güveni olan bireylerin yetiştirilmesi tabi ki bu sorumluluğu alabilecek, öz yeterliliği iyi ve güçlü olup bunun farkında olan öğretmenlere bağlıdır. Öz yeterliliği güçlü olan öğretmenler, mesleki hayatlarında kendilerine güvenen, olaylar karşısında nasıl tepkiler vereceğini bilen, ileri görüşlü olabilen, eksiklerinin farkında olup onları yok edebilmek adına devamlı bir gelişimi

sürdüren ve başarı elde edebilmek için çaba harcayan öğretmenlerdir. Bu bağlamda mesleki hayatlarındaki başarıları onları mutlu edecek ve bu durum öğrencilerine de yansıyacaktır (Benzer, 2011, s.7-8).

Yaşadığımız yüz yılda teknoloji, olağan dışı seviyedeki hızıyla birçok gelişimi de beraberinde getirmiştir. Bu gelişmelerden eğitim-öğretim alanı da etkilenmiştir. Günümüzde bilginin kişilere iletilmesi konusunda geleneksel yöntemler yeterli değildir (Kayaduman, Sarıkaya ve Seferoğlu, 2011, s.124). Bu bağlamda teknolojinin eğitimde özellikle de okul öncesi eğitimdeki rolü yadsınamaz bir gerçektir. Çünkü görsel ve işitsel araçlar, işlem öncesi dönemde olan okul öncesi öğrencilerinin dikkatini çekmek amacıyla aktif biçimde kullanılmaktadır.

Okul öncesi dönemde kullanılan teknolojik aletlerin başında kuşkusuz bilgisayarlar gelmektedir. Yaşı gereği oyun odaklı düşünen çocuk için bilgisayarlar temel öğelerdir. Bilgisayar, büyük bir sabra sahip olmasının yanı sıra girişkendir ve her an oynamaya hazır durumdadır. Çocuğu eğlendirmek için çok büyük bir kapasiteye sahiptir. Buna ek olarak çocuk bilgisayarla çalışırken somut düşünceye sahip olur. Bilgisayar sayesinde çocuk, somut olarak öğrendiği şeylerin soyut durumlarla bağlantısını kurabilir (Arı ve Bayhan, 2003, s.22-23).

Bilgisayar destekli eğitimde öğretmenin sorumlulukları, onun bilgisayarı kullanma biçimine bağlı şekilde değişen seviyelerde belirlenmektedir. Öğretmenler ilk olarak bilgisayarı eğitim ve öğretim sürecinde kendilerine yardımcı bir araç olarak kabul eder ve kendilerini bu konuda rahat hissederse, bu araçtan yararlanabilmek için yollar arayabileceklerdir. Öğretmenler, sınıf ortamında bilgisayar kullanılması sayesinde öğrenmede farklı yollar bulmanın yanında öğretim tarzını değiştirebilir ve geleneksel biçimde bilgi verme durumunu zenginleştirebilirler. Öğretmenler bilgisayarlar ile kıyaslanmamalıdır; çünkü bilgisayarlar eğitime iyi yönde çeşitlilik getiren araçlardır. Bilgisayar destekli eğitim, başta daha fazla hazırlık gerektirdiği halde sınıf yönetimini kolaylaştırabilmektedir. Bilgisayar kullanımı sayesinde sınıf içindeki disiplin problemleri oldukça azalmakta ve çocukların okula gitme isteği artmaktadır (Arı ve Bayhan, 2003, s.37). Bu özelliklerine bakıldığı zaman bilgisayar destekli eğitim (BDE), okul öncesi dönemde hem öğrenci hem de öğretmen açısından kullanılması gerekli bir eğitim yöntemidir denebilir.

1.1. Problem

Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ile bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları ve bunlar arasındaki ilişki araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Araştırmanın nicel ve nitel yönleri olduğundan, araştırmanın alt problemleri nicel ve nitel olarak iki çerçevede ele alınmıştır.

1.1.1. Nicel boyuta ilişkin alt problemler

1. Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ne düzeydedir?
2. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları ne düzeydedir?
3. Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları arasındaki ilişki ne düzeydedir?
4. Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları demografik özelliklere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.1.2. Nitel boyuta ilişkin alt problemler

1. Okul öncesi öğretmen adaylarının ileride yürütecekleri meslekte kendini yeterli görme konusundaki,
2. Okul öncesi öğretmen adaylarının ileride yürütecekleri meslekte bilgisayar kullanımı becerisine sahip olmanın önemine ilişkin,
3. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayardan yararlanarak öğrencilerine etkinlik hazırlama ve uygulama noktasındaki yeterlilik düzeylerine ilişkin,
4. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli ders-etkinlik yapma konusundaki,
5. Okul öncesi öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmek için katıldıkları/yaptıkları çalışmalara ilişkin görüşleri nelerdir?

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının ne düzeyde olduğunu ve aralarındaki ilişkiyi incelemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Öz yeterlik inancı, Bandura'nın Sosyal Bilişsel Kuramı'ndaki en temel ögedir ve bireylerde bulunan becerilerin etkili biçimde kullanılabilmesi için, ilk olarak durum karşısında özgüvene ihtiyaç duyulacağını savunmuştur (Azar, 2010, s.236). Akbaş ve Çelikkaleli (2006, s.108), öğretmenlerdeki öz yeterlik inancının, onların yetiştireceği öğrencilerdeki duygusal, sosyal, davranışsal ve bilimsel süreç becerilerini etkisi altına aldığı için “öğretmenlerin öz yeterlik inançları” konusunda özenle çalışılması gerektiğini vurgulamışlardır.

Bilgisayar bir eğitim aracı olarak değerlendirildiğinde en mühim şey, öğretmenin üstlendiği roldür. Öğretmenler, sınıf içerisinde bilgisayarlardan diğer eğitim araçları gibi aktif olarak yararlanabilmek adına bazı bilgi ve becerileri edinmiş olmalıdır. Öğretmenlerin bu süre içerisindeki rolleri ve yaptıkları faaliyetler baz alınınca, öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının belirlenmesi önemli bir konu olmuştur (Erkan, 2004, s.141). Bilgisayarın okul öncesi dönemde de doğru ve amacına uygun bir şekilde kullanılmasında öğretmenlere düşen rol çok büyüktür. Çocukların bilgisayarın sağladığı olanaklardan faydalanması ancak öğretmenin çocuğu doğru ve iyi bir biçimde yönlendirmesi ile sağlanabilir. Bu bakımdan okul öncesi öğretmenlerinin bilgisayar kullanımı konusunda bilinçli ve uygulama konusunda yeterli durumda olması gerekmektedir (Aral, Ayhan, Ünlü, Erdoğan ve Ünal, 2007, s.2). Bu düşünceden hareket edilecek olursa, okul öncesi öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları büyük bir önem arz etmektedir.

Eğitim-öğretim sürecinde bilgisayarlardan faydalanabilmek için gerekli birçok faktör vardır. Bu faktörlerin ilk sırasında ise öğretmen eğitimi gelmektedir. Öğretmenlerin mesleki hayatlarında ihtiyaç duyacakları bilişsel, duyuşsal ve devinişsel

davranışların çoğunu hizmet öncesi eğitim hayatlarında elde ettikleri bilinmektedir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde BDE'den iyi sonuçlar elde edilebilmesi için öğretmen adaylarının BDE'ye ilişkin tutumlarının araştırılması bilgisayar destekli eğitim sürecinin iyileştirilmesi yönünde büyük önem taşımaktadır. Olumlu tutumların öğrenci ve öğretmen başarısını güçlendirip eğitimin etkililiğinin arttırdığı; olumsuz tutumların ise öğrenmeyi engel olup öğrenci ve öğretmen başarısı aşağıya çektiği söylenebilir (Karataş, Alcı ve Karabıyık Çeri, 2015, s.5).

Eğitim öğretim sürecinde çok önemli bir kullanım alanına sahip olan BDE uygulamasının sonucunda başarıyı getiren faktörlerin ilk sırasında, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının BDE'ye yönelik tutum ve öz yeterlik inançları yer almaktadır. Kişinin gerek dünya hakkında gerekse diğer bireylerden beklentilerini, değer ve bakış açılarını, bir şeyin doğruluğuna ya da yanlışlığına ilişkin yaklaşımlarını ve bütün bunlara yönelik duygu ve inançlarını içeren tutumlar, insanların yaşamındaki bütün konularda olduğu gibi bilgisayar destekli eğitim konusunda da öğretmen adaylarının bilinçli hale getirilmesi ve onların ileride yürütecekleri mesleklerinde başarılı olmaları konusundaki en önemli etmenlerden birisini oluşturmaktadır (Kutluca ve Ekici, 2010, s.177-178).

Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının eğitim-öğretim faaliyetlerindeki değişimi yakalayabilmeleri ve onlara ayak uydurabilmeleri için ilk olarak değişimi kabul etmeleri ve bilgisayar teknolojisi alanında ortaya çıkan gelişimlere de ilgi duymaları gerekmektedir. Bu bağlamda çocukların hedeflenen bilgi ve becerileri elde etmesine olanak sağlayacak olan öğretmenlerin, mesleklerine başlamadan bilişim teknolojisi alanına ilişkin tutumlarının araştırılması gerekmektedir. Öğretmenlerin bilgisayara olan tutum ve davranışları onların ilerideki eğitim hayatlarında bilgisayarı kullanabilmesinde etkili olacaktır (Çelik ve Bindak, 2005, s.29). Çünkü BDE ile işlenecek dersleri görsel olarak öğretme imkanı daha yüksek olduğu için BDE derslerde çok etkili bir yöntem olarak kullanılabilir. Diğer yandan BDE'de görsel eğitimin yanı sıra öğretmen aracılığı ile anlatılan konular işitsel öğrenmeyi de desteklemektedir. BDE'nin bu özellikleri göz önünde bulundurulduğu zaman, öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitim yapmalarına ilişkin tutumlarının bilinmesi önemli bir konu haline gelmiştir.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırma kapsamındaki tüm öğretmen adayları veri toplama araçlarındaki sorulara objektif ve samimi cevaplar vermişlerdir.
2. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının, ölçeklere verdikleri cevap, kendi gerçek durumlarını yansıtmaktadır.
3. Çalışmada kullanılan veri toplama araçları bilimsel olarak geçerli ve güvenilir ölçme araçlarıdır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Çalışma 2017-2018 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Çalışma okul öncesi öğretmen adaylarının veri toplama aracına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.
3. Çalışma kullanılan istatistiksel testlerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Konu ile alakalı kavramsal tanımlar şunlardır:

Öz Yeterlik İnancı: Öz yeterlik inancı, bireyin belli bir etkinlik karşısında neler yapabileceği, onun için ne kadar çaba harcaması gerektiği ve etkinlik süresince karşısına çıkacak olan engeller karşısında nasıl davranması gerektiğini belirleyip buna göre davranmasıdır.

Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE): BDE, bilgisayarın öğrenmenin gerçekleştiği bir alan olarak kabul edildiği, öğrencinin motivasyonunun güçlenmesine katkıda bulunan, her bireyin kendi öğrenme hızına göre yararlanabileceği ve eğitim sürecinde öğrenilmesi gerekenlerin görsel yöntemler ile daha detaylı bir şekilde öğrenilmesini sağlayan dinamik bir eğitim sistemidir.

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Öz Yeterlik İnancı

Bireylerin herhangi bir problemle karşı karşıya kaldığında bu problemi anlamaya çalışması, çaba sarf etmesi, başarısızlıktan yılmaması, öğrenene kadar pes etmemesi ve üstesinden geleceği inancına sahip olması gerekmektedir. Bilgi toplumunda bireylerin sahip olması gereken bu inanç, öz yeterlik inancı olarak adlandırılmaktadır. Öz yeterlik inancı için kısaca, bireyin öğrenme davranışlarını istenen seviyeye çıkarması için kendi kapasitesine olan inancı denebilir.

Öz yeterlik, bireyin bir işi başarıyla yapabilmesi için gerekli olan bilgi ve becerilere sahip olması konusundaki inancıdır. Öz yeterlik inancı kişinin davranışlarını etkiler. İnsan davranışları, gerçekte doğru olması gerekenden çok, kişilerin neyin doğru olduğu yönündeki inancına dayanmaktadır (Kurbanoğlu, 2004, s.137). Özenoğlu Kiremit (2006, s.27) ise, öz yeterlik inancı için kişinin hayatı süresince belirlemiş olduğu hedefleri ve bu hedeflere ulaşabilmek için sarf edeceği performansını ve uğraşlarını etkileyen kendisi ile alakalı beklentileridir demiştir. Akkoyunlu, Orhan ve Umay (2005, s.1), öz yeterliğin, kişinin becerilerinde alanına ne kadar hakim olduğu ile değil kendi becerilerine ilişkin inancı ile ilgili olduğuna değinmiş ve öz yeterlik inancının kişilerin nasıl hissettiklerini, olaylar hakkında ne düşündüklerini, kendilerini ne şekilde güdülediklerini ve nasıl davrandıklarını belirleyen bir inanç olduğunu vurgulamışlardır.

Öz yeterlik, kişinin kendisine verilen görevin üstesinden gelebilecek yeteneği bünyesinde barındırmasına ilişkin inancıdır. Kişinin geçmişteki yaşantılarından ya da diğer bireylerin yaşantılarını gözlemleyerek, bir olayın sonucu hakkında tahmin yürütebilir. Tahmin edilen sonuçlar iyi yöndeysen ve bu durum fayda sağlayacak ise motivasyon gerçekleşir. Kişinin davranışları önemli bir oranda onun önceki davranışlarının sonuçları vasıtasıyla yönlendirilmektedir (Sapancı, 2010, s.41).

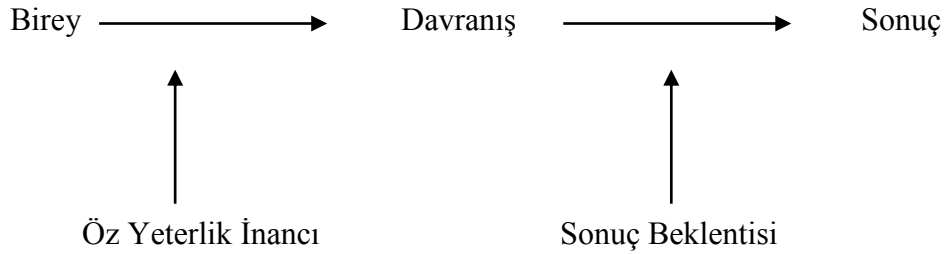
Zimmerman (1995, s.203-204) 'a göre akademik öz yeterliğin özellikleri şu şekildedir:

- Öz yeterlik bireylerin fiziksel ya da psikolojik özelliklerinden ziyade onların bir görevi yerine getirebilme konusundaki yargılarını içerir.
- Öz yeterlik inançları birden çok boyuta sahip olan çeşitli işlevdeki alanlarla da ilişkilidir.
- Pek çok etki öz yeterliğin yürütülmesini kolaylaştırabilir ya da zayıflatırabilir. Örneğin, öğrenciler rekabet ortamının hakim olduğu sınıflarda, işbirlikçi ortamın olduğu sınıflara göre daha düşük yeterlik gösterebilir.
- Öz yeterlik ölçümleri boyutlara veya bazı kriterlerden ziyade performansın ustaca ölçütlerine bağlıdır.

Öz yeterlik inançları, kendi kendine yardım veya kendi kendini zayıflatma özelliği sebebi ile dikkat ve bilişsel süreçleri etkilemektedir. Bilinçli bir şekilde yapılan çok fazla insan davranışı, bilişsel hedefleri somutlaştıran öngörülere göre meydana gelmektedir. Kişisel hedefleri belirleme, kişinin kendi yeteneklerini değerlendirmesinden etkilenmektedir. Bireylerin algıladığı öz yeterliği ne kadar güçlü olursa, kendilerine belirledikleri hedefler ve bu hedeflere ulaşmadaki zorluklar da o derece güçlü olmaktadır (Bandura, 1991, s.942). Yani kişinin kendinde fark ettiği öz yeterlik düzeyi güçlendikçe gayretleri de daha aktif hale gelmektedir. Aslında kişiyi öznel olarak tehdit edici faaliyetlerde kişi, etkinlik algılarını pekiştiren ve sonuç olarak bazı kötü davranışlarını ortadan kaldıran düzeltici deneyimler kazanacaktır. Bu tehdit edici etkinlikler karşısında başa çıkma çabasını erken bırakan kişiler ise kendilerine korku veren beklentilerinden ve korkularından uzun bir süre kurtulamayacaklardır (Bandura, 1977, s.194).

Öz yeterlik inancı bireyin tasarlanmış bir işi yapabileceğine ilişkin duyduğu inancı belirten bir kavramdır. Bu inancın iyi ya da kötü seviyede olması ise güdülenmeyi etkilemektedir. Güdülenme, öğrencilerin öğrenmeyi daha ileri seviyeye götüren ödevlere daha aktif ve uzun süreli katılımlarını olası şekilde getiren bir öğedir. Bu bakımdan güdülenme, bireyin bilgi, beceri ve yetenekleri açısından kritik önem taşıyan bir unsur niteliğindedir (Kotaman, 2008, s.111-112). Özenoğlu Kiremit'e (2006, s.23) göre, kişideki öz yeterlik inancı yüksek ise, kendisine verilen işi kimsenin söylemlerine

bakmadan içinden gelerek yapar. Bu bağlamda kişide bulunan öz yeterlik inançları, kişinin davranışlarında net bir biçimde gözlemlenebilmektedir.

Şekil 1. Birey, davranış ve sonuç süreciyle öz yeterlik inancı ve sonuç beklentisi arasındaki ilişki (Bandura, 1977, s.193).

Şekil 1’de gösterildiği gibi, öz yeterlik inancı ile sonuç beklentisi birbirinden tamamen farklı yapılardır. Öz yeterlik inancı bireyin nasıl davranabileceğini belirlemede etkili iken; sonuç beklentisi bireyin, yapmış olduğu bir davranışın ne gibi sonuçlar doğurabileceğini ortaya koyar.

2.2. Öz Yeterlik İnancının Kaynakları

Kişilerin düşük seviyedeki öz yeterlik durumları sanıldığından daha uzun sürdüğünde, öğrenilmiş bir çaresizlik meydana gelebilmektedir. Bu bakımdan öz yeterlik inancının ve öz yeterlik inancının kaynaklarının bilinmesinde fayda vardır. Bireylerdeki öz yeterlik inancı kaynakları ve bu kaynakların öz yeterlik inancını ne seviyede etkilediği ortaya çıktığı zaman, öğrenme ve performans alanındaki öz yeterlik inançları da geliştirilebilir (Arslan, 2012, s.1907).

Bandura’nın Sosyal Bilişsel Kuramı’nda, bireyin öz yeterlik algısı dört kaynaktan beslenmektedir. Bu kaynaklar (Aşkar ve Umay, 2001, s.2; Büyükduman, 2006, s.20-21; Özata, 2007, s.13):

1.) Bireyin performans başarıları: Kişinin giriştiği işlerde göstermiş olduğu başarı onun sonraki benzer işlerinde de başarılı olacağının göstergesidir.

2.) Başkalarının deneyimleri (dolaylı deneyim): İnsanlar, kendilerinin gibi zor sorunlarla karşı karşıya kalan insanların bu durumlarla nasıl başa çıktıklarını gözlemleyerek kendilerinin de aynı becerilere sahip olduğu inancını geliştirebilir.

Kendisi dışındaki insanların deneyimlerini gözleyen bireyler için bu durum dolaylı deneyim anlamına gelebilmektedir.

3.) Sözel ikna (dıştan destek): Kişinin bir olayın üstesinden gelebilmek için aldığı önerilerdir denebilir. Olumlu ikna, bireyin cesaretlenmesinin yanı sıra kendisini güçlü hissetmesine de yardım etmektedir. Olumsuz ikna ise, bireyin öz yeterlik inancını zedeleyebilmekte hatta bireydeki inançları yok olma noktasına getirebilmektedir.

4.) Duygusal durum: Bireyin öz yeterliğini değerlendirmek için korku, endişe ve stres seviyesini kontrol altında tutabilmesidir.

Öz yeterliği oluşturan bu dört kaynağa bakıldığında, bireyin performans başarılarının, yeterlik bilgisinin en etkili kaynağı olduğu ve bireyin kendi öğrenme tecrübelerine bağlı olduğu görülmektedir. Bireylerin elde ettiği başarılar öğrenme beklentilerini arttırmakta, art arda gelen başarısızlıklar ise öğrenme beklentisini de öğrenmeyi de azaltmaktadır. Sonuç olarak bu tecrübelerin, kişilerin okul hayatındaki başarılarını arttırmak için önemli ipuçları verdiği görülmektedir.

2.3. Öğretmen Yeterliği

Öğretmenlerin mesleklerini aktif ve etkili biçimde uygulamaları ve bu uygulamaların sonunda ise istedikleri verimi alabilmeleri için bazı bilgi, beceri ve donanımlara sahip olmaları gerekmektedir. Sahip olunması gereken bu özellikler öğretmen yeterliği olarak açıklanmaktadır. MEB'e (2006) göre öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri altı ana başlık altında toplanmıştır. Bu yeterlikler; kişisel ve mesleki değerler-mesleki gelişim, öğrenciyi tanıma, öğrenme ve öğretme süreci, öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, okul-aile ve toplum ilişkileri, program ve içerik bilgisidir.

1. Kişisel ve Mesleki Değerler - Mesleki Gelişim: Öğretmen, öğrencilerini birey olarak görür, onlara değer verir. Öğrencilerin sosyal ve kültürel farklılıklarını, yaptıklarını, ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alarak en yüksek seviyede öğrenmeleri ve gelişmeleri için çabalar. Öğrencilerinde gelişmesini istediği kişilik özelliklerini, kendi davranışlarında onlara örnek olabilmesi açısından gösterir. Kendisi dışındaki öğretmen, yönetici ve uzmanların başarılı deneyimlerinden faydalanır.

Öz değerlendirme yaparak değişim ve sürekli gelişim için çaba sarf eder. Yeni bilgilere ve fikirlere açıktır, kendisini ve kurumunu geliştirme konusunda aktif rol oynar. Mesleği ile alakalı mevzuatı (yasa, yönetmelik, genelge v.b.) izleyerek bunlara uygun şekilde davranır,

2. Öğrenciyi Tanıma: Öğretmen, öğrencinin bütün özelliklerini, ilgi, istek ve ihtiyaçlarını bilir, üyesi olduğu ailenin ve çevrenin sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerini bilir,

3. Öğrenme ve Öğretme Süreci: Öğretmen, öğretme ve öğrenme süreçlerini iyi bir şekilde planlar, uygular ve yönetir. Öğrencilerin iyi şekilde planlanan bu öğrenme sürecine aktif biçimde dahil olmalarına yardımcı olur,

4. Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme: Öğretmen, öğrencilerin gelişim ve öğrenmelerini değerlendirir. Öğrencilerin kendilerini ve kendisi dışındaki öğrencileri değerlendirmelerine fırsat verir. Ölçme sonuçlarını daha iyi bir öğretim için kullanır; sonuçları öğrenci, veli, yöneticiler ve öğretmenler ile paylaşır,

5. Okul-Aile ve Toplum İlişkileri: Öğretmen, okulun da içinde bulunduğu çevrenin doğal, sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerini tanır. Aileleri ve toplumu eğitim öğretim sürecine ve okulun gelişimi ile ilgili çalışmalara katılım göstermeleri konusunda yönlendirir,

6. Program ve İçerik Bilgisi: Öğretmen, Türk Milli Eğitim Sisteminin dayandığı esas değer ve ilkeler ile özel alan öğretim programının yaklaşım, amaç, hedef, ilke ve tekniklerini bilir ve bunları yürütür.

Öğretmenlerin mesleğini verimli ve etkin şekilde yerine getirebilmesi için bu bilgi, beceri ve donanımına sahip olması ve onları uygulamaya dökebilmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ait olan bu genel yeterlikleri uygulamaya dökebilmeleri, kendilerine verilen öğretmenlik eğitime ek olarak bu yeterliklerin gerektirdiği görev ve sorumlulukların üstesinden gelebileceklerine olan inançları ile de alakalıdır. Etkili eğitim-öğretim süreci için öğretmen yeterliğinin gereklerini yerine getiren ve kendine inancı tam olan öğretmenler yetiştirilmesi gerekmektedir.

2.4. Öğretmen Öz Yeterliği

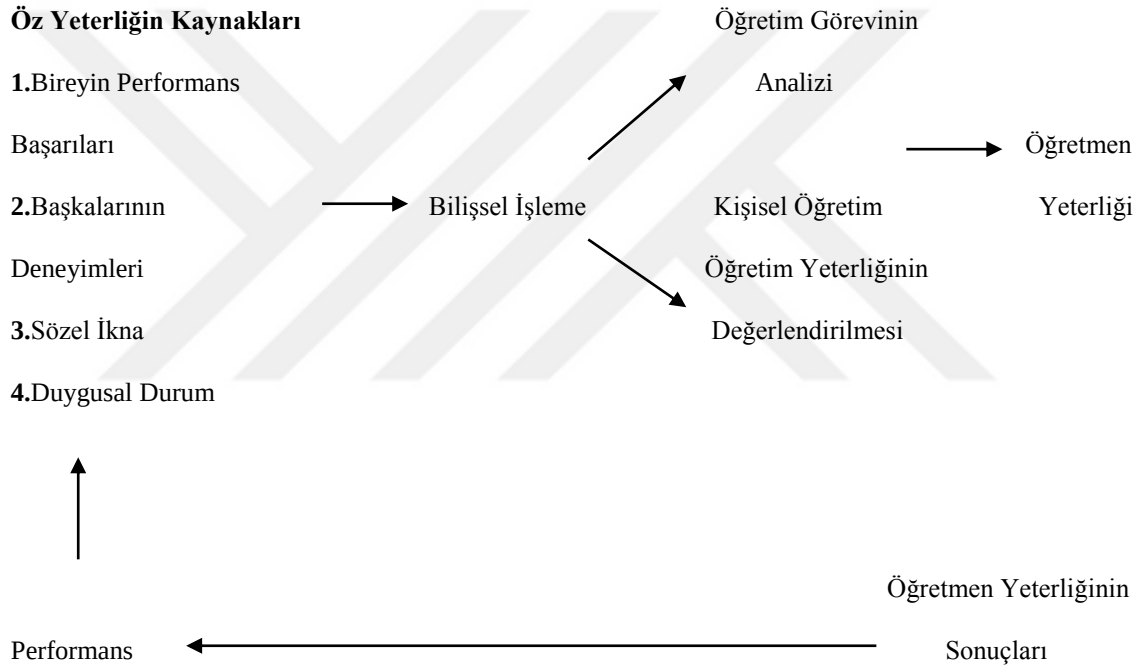
Öğretmen öz yeterliği, bir öğretmenin sahip olduğu beceriler sayesinde isteksiz öğrencilerdeki motivasyon ve öğrenme gibi istenilen sonuçları güçlü bir biçimde etkileyici güç şeklinde açıklanmaktadır (Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy, 2001, s.783). Ashton (1984, s.28), öğretmen öz yeterliği için, öğrencilerin başarısı ile tutarlı biçimde ilerleyen ve öğrencinin sınıf içi performans ve motivasyonunu etkileyen öğretmenlerin sahip olduğu inançlardır demiştir. Chambers ve Hardy (2005, s.3) ise, öğretmen öz yeterliğini öğretmenin belirli kazanımlara ulaşmak için gerekli eylemleri organize etme ve uygulama becerisi olarak tanımlamıştır. Skaalvik ve Skaalvik (2007, s.612), öğretmen öz yeterliği konusunda, öğretmenlerin belirli eğitim hedeflerine ulaşmak için gerekli faaliyetleri planlama, organize etme ve yürütmede kendi yeteneklerine olan inancına vurgu yapmıştır.

Örgün eğitim kurumları öz yeterlik duygusunun gelişiminde önemli bir role sahiptir. Eğitim kurumlarında, öz yeterlik gelişimine yardımcı olan en önemli etken tabii ki eğitim öğretimi sağlayan öğretmenlerdir. Bu bağlamda öğretmenlerin sınıf içinde istenilen başarı ortamını yakalayabilmesi ve öğrenciyi güdüleyebilmesi daha çok kendi öz yeterlik inançları ile alakalıdır (Akkoyunlu ve diğerleri, 2005, s.2). Ashton (1984), öğretmen öz yeterlik inancını öğrencileri özellikle performans bakımından etkileyen inançlar olarak adlandırırken, öğretmenlerin bunun dışındaki hiçbir özelliğinin öğrenci başarısı üzerinde bu kadar etkili ve mantıklı bir ilişki gösteremediğini de vurgulamıştır (Akt. Sapancı, 2010, s.63).

Kişilerin karşısına çıkan herhangi bir problemi ortadan kaldırması ya da bir işin içinden başarı ile çıkmasına ilişkin bireysel farkındalıkları olan öz yeterlik inancı, kişinin eğitim öğretim hayatında da belli başlı yeterliklerinin veya davranışlarının ne şekilde algılandığı ile ilgili önemli ipuçları verebilmektedir. Öğretmen ve öğretmen adaylarının kaliteli bir şekilde eğitim-öğretim yapabilmesinde ve eğitim-öğretim süresi boyunca karşılaştıkları problemleri çözebilmesinde kendisinin farkında olduğu yetenekleri, bilgi ve becerileri baş rolü oynamaktadır (Özdemir, 2008, s.279).

Öğrencilerin akademik ve sosyal hayatlarının kritik noktasında yer alan öz yeterlik inancının öğretmenler için de yeri ve önemi büyüktür çünkü sınıf içindeki eğitim ve öğretime direkt öğretmenler yön vermektedir. Öğretmenler öğrencilerin birçok

yönden gelişimini destekleyen kişiler olması bakımından dolaylı olarak da toplumu etkileyen kişilerdir. Bu özelliği sebebiyle de öğretmen öz yeterliği önemli bir konudur (Özata, 2007, s.26). Öğretmenlerdeki öz yeterlik inançları bilhassa bazı olaylar istenildiği gibi seyretmediği zaman sürekli durumdadır. Öğretmenlerin öz yeterlik inançlarının eğitim öğretim boyunca çok büyük etkileri vardır; bu etkiler eğitim öğretimi planlamada, öğretim yöntem ve tekniklerini seçmede, kullanılacak materyallerin seçiminde, sınıf yönetiminde ve öğrencilerin davranışlarını etkileyen öğretmenliğin esas becerilerinde açık biçimde gözükmemektedir (Özenoğlu Kiremit, 2006, s.40).

Şekil 2. Öğretmen öz yeterliği döngüsü (Tschannen-Moran, Woolfolk Hoy, K. Hoy, 1998, s.228).

Öğretmen yeterliği bazı durumlarda özeldir. Öğretmenlerin farklı seviyelerde bulunan yani daha iyi ya da daha kötü durumdaki bazı öğrencilere belirli konuları öğretmek için kendilerini etkili ve yeterli hissetmeleri beklenir. Öğretmenlerin bir sınıf döneminden diğerine geçerken bile yeterlik düzeyleri değişim gösterebilir. Bu nedenle öğretmen yeterliği konusunda öğretim görevinin ve içeriğinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Buna ek olarak öğretmenlerin güçlü ve zayıf yönleri verilen görevin gerekliliklerine göre değerlendirilmelidir (Tschannen-Moran ve diğerleri, 1998, s.227-228).

2.5. Öz Yeterlik İnancı Yüksek veya Düşük Öğretmenlerin Özellikleri

Öğretmenlerin öz yeterlik inançlarının, eğitim ve öğretim süreçlerinin en önemli yordayıcısı olduğu bilinmektedir. Öz yeterliği yüksek öğretmen ve öğretmen adayları düşük öz yeterliğe sahip öğretmenlere göre eğitim sürecinde daha rahat ve özgür davranabilmekte, dersleri daha iyi organize edebilmekte, öğrenci merkezli etkinlikleri planlayabilmekte ve daha hümanist sınıf stratejilerini kullanma eğiliminde olabilmektedir. Öğretmenlerin öz yeterlik inançları aynı zamanda güven, açıklık ve iş doyumunu ile de yakından ilişkilidir bu sebeple öz yeterliği yüksek öğretmenlerin eğitimsel açıdan daha verimli olabileceği kabul edilmektedir (Goddard, Hoy ve Woolfolk Hoy, 2004, s.4).

Öğretmenlerin öz yeterlik inançlarının, öğretme davranışlarının üzerinde belirleyici rollerinin olduğu fikri eğitim programları için değerli bilgilerdendir. Yüksek öz yeterliğe sahip öğretmenler, gelişmiş öğretim yöntemlerini arama ve öğretim materyallerini kullanma eğilimindedir (Chambers ve Hardy, 2005. s.4). Öz yeterliği yüksek olan öğretmenlerin önüne çıkan engeller karşısında oldukça hızlı biçimde çözüm üretebilmelerine, belirledikleri hedeflerine olan bağlılıklarını devam ettirebilmelerine ve öz yeterliğin yüksek olmasının öğretmenlerin olduğundan daha zor ortamları seçebilmesine, etrafındaki kişileri ve olayları araştırabilmesine ya da yeni çevreler oluşturabilmesine imkan sağladığı da söylenmektedir (Türk, 2008, s.26).

Schunk (1985, s.208-209)' a göre, bazı belirlenmiş becerileri kazanmak için düşük öz yeterlik duygusuna sahip olan öğretmenler, verilen görevlerden kaçma girişiminde bulunurken, öz yeterliği yüksek öğretmenler daha istekli davranmaktadırlar. Motivasyon öz yeterliği etkisi altına alabilecek bir etkidir. Olumlu ikna edici geri bildirimler sayesinde kişideki öz yeterlik artış gösterebilir.

Yüksek öz yeterliğe sahip olan öğretmenler, öğrencilerinin başarılı olması için onlara her ortamda rehberlik ederler ve bazı konularda sıkıntılar yaşayan öğrencilere sabırlı şekilde yaklaşırlar. Düşük öz yeterliğe sahip olan öğretmenler ise, üstesinden gelemeyeceğini düşündükleri etkinlikleri planlamakla uğraşmazlar, sıkıntılar yaşayan öğrencilerle gerektiği kadar ilgilenmezler ve genelde öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçlarını önemsemeden tekdüze eğitim yaparlar (Sapancı, 2010, s.62). Öz yeterlik inancı yüksek olan öğretmenler eğitim öğretim yaşamları boyunca öğrencilerin bilişsel

ve zihinsel anlamdaki gelişimlerinde, öz yeterlik inancı düşük öğretmenlere göre daha değişik yöntemler kullanırlar. Kullanılan bu değişik yöntemler öğrencilerin davranışında ve yapılan eğitim öğretimin etkililiğinde kendini gösterir (Özenoğlu Kiremit, 2006, s.40).

Öz yeterlik inancı yüksek durumda olan öğretmen adaylarının akademik düzeyde bazı becerileri geliştirilebilir. Becerileri gelişen öğretmen adayları, ilerideki meslek hayatlarında sınıflarını daha iyi düzenleyebilir, etkinlikleri öğrencilerin ilgi istekleri ve becerilerine göre düzenleyebilir ve onların başarı düzeylerinin artmasına yardımcı olabilirler (Oğuz, 2009, s.283). Öğretmenlerin eğitim öğretim hayatlarına yönelik yeterlik durumlarına ilişkin güveni düşük ise öğretimsel konulara olan bağlılığı düşüktür. Yeterli olmadıklarını düşündükleri konulara eğilimleri daha azdır, bu konular hakkında araştırma yapmazlar ve kendilerini geliştirme noktasında büyük eksiklikler yaşarlar (Kurt, 2012, s.201).

2.6. Bilgisayarın Eğitimde Kullanımı

Hızla gelişen teknolojinin en önemli unsurlarından birisi kuşkusuz bilgisayardır. Bilgisayarlar, yaşamın birçok alanında etkisini göstermektedir. Eğitim alanında bilgisayarların kullanılması eğitim sistemini de bir şekilde etkisi altına almıştır. Eğitim-öğretim süreci bilgisayarlar sayesinde daha kolaylaşmıştır. Öğretmenler, öğrenciler üzerinde kalıcı davranışlar oluştururken bilgisayarlardan ciddi manada faydalanmaktadır.

Eğitimin esas bileşenlerinden biri, öğretme ve öğrenme etkinlikleridir. Eğitim gayelerinin meydana gelmesi, öğretim ve öğretme süreçlerinin etkili bir biçimde gerçekleşmesi ise büyük oranda eğitimciye ve onun öğretme ortamında kullandığı malzemelere, materyallere (her türlü araç- gereçler) ve yürütmüş olduğu yöntem ve tekniklere bağlıdır. Bireyin hayatındaki en önemli süreçlerden biri olan eğitim, yaşamın ihtiyaçlarına cevap verebilmek için gelişmiş teknolojinin imkanlarına ayak uydurmalıdır. Bilgisayarın eğitimde kullanılması ise bu amaç uğrunda atılan en büyük ve etkili adımlardan biridir (Kacar ve Doğan, 2007, s.3). Bilgisayarların eğitim sürecinde kullanılabilecek en etkileyici eğitim araçlarından biri olmasının sebebi; eğitim süreçlerinde etkililik, bütünlük, devamlılık, yararlılık, çok amaçlı biçimde kullanım,

yüksek hız, güvenilirlik, karşılıklı etkileşim gibi üstün özellikleri bünyesinde barındırması ile alakalıdır (Çetin, 2007, s.4).

Eğitim sürecinde kullanılan teknolojilerin ilk sırasında bilgisayar gelmektedir. Bilgisayar sunumlarda, yapılan araştırmalarda, rapor hazırlamada ve ödev yapma gibi farklı hedefleri gerçekleştirmek amacı ile sınıf içinde ya da sınıf dışında olmak üzere birçok ortamda kullanılabilir (Yıldırım ve Kaban, 2010, s.160). Kişilere öğretilmesi gereken bilginin çokluğu ve bu bilgilerin içeriğinin gitgide karmaşık hal alması, öğrenci sayısının artması ile birlikte eğitimdeki talebin artması, öğretmenlerin sayıca yetersiz kalması ve eğitimde bireyselliğin ön kazanması göz önüne alındığı zaman bilgisayarın eğitimde kullanılması önem kazanmıştır (Keser, 1988, s.82).

Eğitim araştırmalarında bilgisayar kullanımı göz önüne alındığında, bilgisayarların araştırmacıların faydalanabileceği önemli araçlardan biri olduğu belirlenmiştir. Eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde bilgisayar kullanımı sayesinde, eğitim kurumundaki yöneticilerin vereceği kararların mantıklı verilerle oluşmasına ve kurumun daha mantıksal şekilde yönetilmesine imkan verilmiştir. Eğitim kurumlarında bilgisayar aracılığı ile; öğrencilerin kaydı yapılmakta, ders dağıtım çizelgeleri hazırlanmakta, sınavlar düzenlenmekte, sonuçlar değerlendirilmekte, ders planları hazırlanıp derslikler düzenlenebilmektedir. Eğitimde önemli bir yeri olan ölçme-değerlendirme ve rehberlik-danışmanlık hizmetlerinde de bilgisayarlar büyük yere sahiptir. Ölçme-değerlendirmede; test hazırlanıp geliştirilmesinde, uygulanma noktasında, uygulamaların değerlendirilmesinde ve sonuçlar için istatistiksel bilgiler verilmesinde işlev görmektedir. Rehberlik-danışmanlık hizmetlerinde ise, öğrencilere ait kişisel bilgilerin bulunduğu dosyaların saklanması, meslek seçimi vb. konularda ve bazı ölçme araçlarının sonuçlarının değerlendirilmesinde bilgisayarın yeri büyüktür (Uşun, 2013, s.33-34).

Bilgisayarların eğitim ve öğretim ortamındaki kullanımı çok geniştir. Görsel ve işitsel araç olarak bilgisayarlar; evde, okulda, kütüphanede, bilgisayarın kullanılabileceği tüm yerlerde süreci yürütme gibi bir imkan, sadece bilgisayar destekli eğitimde bulunabilir (Engin, Tösten ve Dursun Kaya, 2010, s.70). Bilgisayarlar yardımı ile eğitimin yürütüldüğü ortamlarda bilgisayarların doğru zamanda ve etkin biçimde kullanılması durumunda, eğitim ve öğretim sürecinde gelişmeler olacaktır. Bu

gelişmelerin başında eğitim ve öğretim sürecinin olduğundan daha zengin bir hal alması söylenebilir (Akkoyunlu, 1995, s.106).

Bir eğitim aracı bakımından bilgisayarların eğitim açısından üstün özellikleri şunlardır (Uşun, 2013, s.33):

Bilgisayar ;

- Etkileşimli bir eğitim aracıdır, öğrenciler bilgisayar sayesinde kendini kontrol becerisini kullanmayı öğrenir.
- Yüksek düzeyde esnekliği barındırır, etkili bir pekiştireçtir, bitmez sabrı vardır.
- Yazı tahtası ve ders kitabı gibi genellenebilir. Yazı, çizim, sayı, renk, grafik ve bunun gibi fazla çeşitliliği sahip bildirimli durgun ya da aktif şekilde kullanılabilir ve farklı kaynaklardan faydalanabilir.
- Uygun şekilde hazırlanmış olan bütün programları kullanabilir.
- Ders yazılımlarında çok farklı değişikliklere yer verilerek, eğitimi eğlenceli ve ilgi çekici duruma getirebilir.
- Bireysel ve grup öğretimlerinde kullanılabilir.
- Programlı öğretimin gerektirdiği ilkelerin uygulanmasına yardımcı olabilir.
- Öğrencilerin sorulan sorulara verdikleri cevabı kaydedip, istenildiği zaman sonuçları verebilen nitelikli bir sınav uygulayıcısıdır ve soru da üretebilen bir yapısı bulunmaktadır.

Keser, (1988, s.88) ise bilgisayarların eğitimde kullanılmasının eğitim sistemi için üstün yönlerini şöyle açıklamıştır:

1. Sistemde halihazırda bulunan durum (öğretmen-öğrenci sayısı, başarı durumu, giderler vb.) istenildiği zaman belirlenebilir.
2. Sistemin kontrol edilmesine yararı vardır.
3. Sistemin yeni durum ve olaylara uyum sağlamasına faydası vardır.
4. Geleneksel öğretim yöntem ve tekniklerine göre, öğrenci başına düşen öğretim maliyetini azaltır.
5. Uygulanan eğitim-öğretim programlarının yorumlanmasına imkan verir ve eğitimde program geliştirme etkinliklerinin hızlı biçimde ilerlemesine olanak sağlar.

Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, (2001, s.118)' ya göre ise bilgisayarın eğitimde kullanılması;

- Etkileşim içeren ve aynı zamanda bireysel de öğrenme sunması,
- Öğrencilere tekrar şansı sunması,
- Sınıftaki bazı nedenlerden dolayı güçleşen öğretim yöntem ve tekniklerinin uygulanabilmesi,
- Bilgisayarların renk, ses ve grafik gibi imkanlarından faydalanılması,
- Öğrencileri düşünmeye ve araştırmaya sevk etmesi,
- Kişideki özgüven duygusunu yükseltmesi yönü ile faydalıdır.

2.7. Bilgisayar Destekli Eğitimin İlkeleri

İlkeler, kuramsal bilgilerin uygulama noktasındaki araçlarıdır. Bir kavram zinciri oluşturan bu bilgilerin işleyişine yön verip yapılan uygulamalara rehberlik etmektedirler. Alkan, (2005, s.66-68) eğitim teknolojisinin temel ilkelerini şöyle sıralamıştır:

Hedef: Eğitimde “Tam Öğrenme”yi gerçekleştirmek ve bu süreçteki tüm öğrencilerin istenen hedefe ulaşması esastır. Bu ilke, öğrenme-öğretmedeki başarısızlıktan ziyade başarının temel alınmasının gerekli olduğunu; eğitimin tüm bireylerin sağlıklı gelişiminde etkili olduğunu; eğitimde ayırıcı ve eleyici görüşlerin yerine, herkesin en üst seviyede geliştirilmesinin temel alındığı bir görüşün izlenmesi gerektiğinin altını çizmektedir.

İşlev: Kuramsal bilgileri ve bilimsel ilkeleri sosyal ortamda ortaya çıkan eğitim sıkıntılarının çözümüne etkili şekilde uygulamak; uygulama süreçleri geliştirmek ve bunları ihtiyaç olduğu durumda tekrarlamak, eğitim teknolojisinde ana işlev olarak temel alınmalıdır. Bu ilke, insan davranışlarının bilimsel ve deneysel tahlillerine dair bir otorite alanı olarak eğitim teknolojisinin bilimsel araştırmayı temel alması gerektiğini, sorunlara saptırıcı çözüm yolları aramak yerine bilimsel çalışmaya dönmesi gereğini belirtmektedir.

Konu ve yöntem: Eğitimsel sıkıntılarda akılcı ve bilimsel bir çalışma konusu oluşturmak eğitim teknolojisinde ana konu ve yöntem olarak temel alınmalıdır. Bu ilke, insan davranışlarının bir otorite alanı olarak eğitim teknolojisinin bilimsel çalışmayı temel alması ihtiyacını, sıkıntılara saptırıcı çözüm yolları aramak yerine bilimsel çalışmaya doğrulması gereğini belirtmektedir.

Kapsam: Eğitimin tüm alanlarında bir bütünlük içinde eğitim kuramlarını yürütmeye çevirmek ana unsurdur. Bu ilke, eğitim teknolojisinin bilim ve uygulama arasındaki konumunu belirtmekte ve sistem kavramının oluşturduğu bütünlük görüşü içerisinde hareket edilmesi ihtiyacına vurgu yapmaktadır.

Program: Eğitimde öğretim programları konusunda sürekliliği sağlamak temel alınmalıdır. Bu ilke, öğrenme-öğretme pozisyonunda yapılmak istenen hedef ve davranışların içerik ve bileşen birikimlerinin sistematik tahlillerine dayalı biçimde belirlenmesi ve böylece birbirini takip eden eğitim olayları arasında, boşluklara ve lüzumsuz tekrarlara karşı tedbirlerin alınması ihtiyacını belirtmektedir.

Personel: Öğretmen ve diğer eğitim çalışanlarının rollerini arttırmak eğitim sürecinde temel alınmalıdır. Bu ilke, öğrenme-öğretme sürecini planlayan, planladıklarını uygulamaya döken ve sonuçlarını değerlendiren esas bileşen olarak eğitimde iş görenin değerini belirtmekte; bu konuda uzmanlaşma, basamaklı personel, ekip çalışması gibi görüşlerin gelişme hedefine vurgu yapmaktadır.

Süreç: Öğrenme-öğretme süreçlerini öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun biçimde uyarlamak temeldir. Bu ilke, eğitimde sonuç amacın öğrencinin öğrenmesi olduğu; öğrencinin ilgi, yetenek ve isteklerinin birbirinden farklı olduğuna vurgu yaparak, süreçlerin planlanmasında bu hususun göz ardı edilmemesinin önemine işaret etmekte; süreçlerin yapısında esneklik, çeşitlilik ve zenginlik sağlama ihtiyacını belirtmektedir.

Çevre: Eğitim yaşantılarının ortaya çıktığı çevreyi başarılı şekilde denetlemek eğitim teknolojisinin esas amacı olmalıdır. Bu ilke, eğitim süreçlerinde geleneksel şekilde okul ve sınıfla limitli olarak görülen eğitsel çevrenin sınırlı kalıplarından çıkarak yaşantılara yer verilen geniş çevreyi bütünüyle dikkate almayı kestirmekte ve bu çevreyi eğitim hedefleri uğrunda düzenleme ve kontrol etmenin önemini vurgulamaktadır.

Başarı: Eğitimde, öğrencinin başarısızlık sebeplerini ortaya çıkarmak için öğrenme-öğretme sistemini çözümlmek ve başarıyı yükseltecek yeni düzenlemeler geliştirmek temel olmalıdır. Bu ilke, öğrencinin başarısızlık sebeplerinin ilk olarak sistemde aranması ihtiyacını vurgulamakta; sistemin kendini çözümleyerek başarısızlık sebeplerini yok edecek önlemleri almanın önemine değinmektedir.

Değerlendirme: Eğitimde belirlenen amaçlara ulaşma durumunu ölçebilecek yüksek seviyede duyarlı ve tarafsız ortam geliştirmek değerlendirme süreçlerinde ana

amaç olmalıdır. Bu ilke, değerlendirmede tarafsızlık, açıklık ve farklı bireylerce farklı zamanlarda yapılan ölçmelerin belirli davranışları belirlemede aynı sonuçları vermesi ihtiyacını belirtmektedir.

Bilgisayar destekli eğitimde, programlı öğretimin temel ilkeleri benimsenmektedir (Kızılırmak, 2008, s.17). Bu ilkeler şöyle açıklanabilir (Taşpınar, 2016, s.74):

a. Davranışsal amaçların belirlenmesi: Programlı öğretim ile ilgili öğretim materyali oluşturulurken ilk aşama, programı başarı ile bitiren bir öğrenciden beklenen tutum ve davranışların değişik değerlendirmelere sebep olamayacak şekilde açıkça gözlenebilen davranışlar olmasıdır.

b. Küçük adımlar ilkesi: Bilgi üniteleri, basamak basamak öğrenciyi ilerlemeye teşvik edecek biçimde oluşturulmalıdır. Bunlar bir ünitenin öğrenilmesi gerekli olan birimlerden en küçüğünü kapsamalıdır.

c. Etkin katılım ilkesi: Tüm bilgilerin takdim edilmesinden sonra bir soru veya bir alıştırma mevcut durumdadır. Soru etkili biçimde katılımı sağlayan bir araç olmakla beraber sunulan bilgilerin öğrenilip öğrenilmediğini test etmektedir.

d. Başarı ilkesi: Öğrenciler, öğretilen bir konunun sorularına başarı ile cevap vermeden diğer konuya geçemezler.

e. Anında düzeltme ilkesi: Öğrenci sorulan soruya cevap verdikten sonra hemen doğru cevabın ne olduğunu görür ve böylece kendini kontrol edebilir.

f. Kademeli ilerleme ilkesi: Tüm bilgilerin sunumu basitten karmaşığa, bilinenden bilinemeyene ve kolaydan zora doğru olmalıdır.

g. Bireysel hız ilkesi: Sınavlarda başarısız olma veya sınıfta kalma gibi bir durum yoktur. Çünkü başarılı oluncaya dek tekrar yapılabilmektedir. Bireysel çalışma söz konusu olduğu için her birey kendi hızına göre ilerleyebilmektedir.

h. İpucu verme: Programlı öğretimde çoğunlukla öğrencinin doğru ve düzgün davranış göstermesi beklenir. Bu durumu sağlamak için öğrencinin önceden kazanmış olduğu davranışlara dayanan ipucu verme teknikleri kullanılmaktadır. Ancak programın daha sonraki basamaklarında bu durum ortadan kaldırılmaktadır. Öğrencinin yardımsız şekilde cevap verebilmesi ümit edilir.

1. Performansın değerlendirilmesi: Değerlendirmenin yeri ve önemi büyüktür. Programın öğrenciye uygun olup olmadığı büyük oranda ön test ile, öğrenme düzeyinin belirlenmesi ise son test ile yapılmaktadır.

2.8. Bilgisayar Destekli Eğitimin Amaçları

Bilgisayar destekli eğitimin çeşitli amaçları bulunmaktadır. Bu amaçları İşman (2001, s.28) şu şekilde sıralamıştır:

1. Öğretimin hedeflerini aktif biçimde gerçekleştirebilmek,
2. Öğretilmesi gereken hedeflerin gerçekleşmesi konusunda yöneten görevinde değil yalnızca araç görevini yapmak,
3. Eğitim-öğretim hedeflerinin gerçekleştirilmesi için kişiye yardımcı olmak,
4. İyi bir şekilde planlandığında öğretim etkinliklerine yönlendiricilik yapmak,
5. Öğretmen ve öğrenci arasında iyi bir ilişki kurmak,
6. Öğretim materyallerinin tasarımında esas bileşen konumuna gelmek,
7. Öğrenme ile kolayca bütünleşmiş bir sistem olmak,
8. Medya merkezleriyle yardımlaşan bir sistem durumuna gelmektir.

Bilgisayar destekli eğitimin öğrenciler için hedeflenen genel amaçları ise şöyledir;

- Öğrencinin motivasyonunun artmasını sağlamak,
- Öğrencinin bilimsel düşünce yeteneğinin gelişmesini sağlamak,
- İş birliği içeren çalışmaları geliştirmek,
- Öğretim yöntemlerini genişletmek,
- Öğrencinin kendi kendine öğrenme yeteneklerinin gelişmesini sağlamak,
- Öğrencide ileri seviyedeki düşünme becerilerinin gelişimini sağlamak,
- Öğrencinin mantıksal düşünme becerisini desteklemek,
- Hipotez geliştirmesini sağlamak vb. biçimde genel amaçlardan bahsedilebilir (Demirel ve diğerleri, 2001, s.117).

Yukarıda açıklanan amaçlar, bilgisayar destekli eğitimin, geleneksel öğretim yöntemlerinin daha etkili hale getirilmesi için kullanıldığını göstermektedir. BDE'nin amaçlarından birisi öğrenme-öğretme sürecinin öğrenci merkezli olacak şekilde düzenlenmesidir. Bir diğer amaç için BDE'nin öğretim sürecini hızlandırması

söylenabilir. Genel anlamda bakıldığında ise BDE'nin amacı; bireysel öğretimi gerçekleştirmek olarak açıklanabilir.

2.9. Bilgisayar Destekli Eğitimin Yararları

Günümüzde eğitimin niteliğinin artması sonucu bilgisayarların kullanımı en üst seviyeye ulaşmıştır. Her alanda etkisini gösteren bilgisayar kullanımının birçok yararı bulunmaktadır. Bilgisayar destekli eğitimin yararları şöyle sıralanmaktadır (Demirel ve diğerleri, 2001, s.118-119):

- Bilgisayarlar, öğrencilerin aktif bir biçimde öğrenme sürecine dahil olmalarına yardım ederler. Aslında tüm öğrenmelerin aktif olduğu esas alınabilir. Çünkü öğrenci, kullanılan yöntem hangisi olursa olsun (düz anlatım, kitap okuma ya da bilgisayar destekli eğitim vb.) konuyu öğrenmek amaçlı bir düşünce aşamasından geçmek mecburiyetindedir. Fakat etkinliğin türü ve seviyesi uygulanmak istenen yöntemle göre değişim gösterecektir. BDE, öğrenme sürecinde öğrencinin aktif olan ilgisini desteklemektedir. BDE' de her konunun sonunda öğrenciye sorular sorulup yanıtlar istenmektedir ve öğrencinin verdiği cevabın doğru olup olmadığını bilgisayar öğrenciye anında bildirmektedir.
- Bilgisayarlar (renkli grafikler, sesler, hareketli resimler, canlandırmalar, video oynatıları ve kullanıcıya geri dönütler vb. aracılığıyla) öğretime çeşitlilik, canlılık ve nitelik kazandırır. Bilgisayarların ilerlemiş grafik ve ses özellikleri sayesinde görsel ve işitsel öğrenme alanları oluşturmak kolaylaşır. Metinler, resimler, hareketlilik ve ses vb. bir derse çeşitlilik sağlamanın yanı sıra derse ilgiyi de çeker. Bu uygulama sayesinde öğrencilere farklı tercihler de sunulmuş olur. Öğrenme çok boyutludur.
- Bilgisayarlar, hızları farklı olan öğrencilerin kendi hızları ile konuları öğrenmelerine imkan verir. Hızlı öğrenen bir öğrenci hızı azalmadan programı baştan sona gözden geçirebilir. Yavaş öğrenen bir öğrenci ise, anlayamadığı kısımları tekrar gözden geçirebilir ve konuyu tam öğrenene kadar bilgisayar ile baş başa kalabilir. Ayrıca, öğretmen ve öğrenci arasında direkt bir temas olmadığı için öğrencinin bilgiyi aldığı kişiyi istediği şekilde

hayal etme şansı olabilir. Olası psikolojik olumsuzluklar yaşanmaz. Bu bakımdan sınıf ortamında ortaya çıkan motivasyonel farklılıklardan beslenen sıkıntılar ortadan kalkabilir.

- Bilgisayarların sabrı sonsuzdur ve her öğrenci istediği konuyu istediği kadar tekrar edebilir. Bu da, daha yoğun ve kalıcı öğrenmeleri beraberinde getirir. Bu özelliğinin öğrencideki özgüven duygusunun gelişimine de katkısı vardır. Özellikle sınıfta öğrenme hızı yavaş olan bir öğrenci konuyu istediği kadar tekrar ederek öğrenebilir ve bunu kendisi yaptığı için de kendisine olan güven duygusu artar.
- Bilgisayar kullanımı matematiksel derslere olan ilgiyi arttırabilir. Tablolar, grafikler basitçe oluşturulabilir. Normal şartlarda sıkıcı gelen konulara ilgi duyulabilir.
- Bilgisayarlar esnektir. Öğrenciler ders saatlerini kendi ilgi ve ihtiyaçlarına uygun biçimde ayarlayabilirler. Öğrenci bu sayede planlama becerisini de geliştirmiş olur.
- Öğrenciler rastgele bir konuda yaptıkları yanı sıra bilgisayarlar tarafından doğruya yönlendirilmektedir. Bilgisayarların tepki hızları yüksek seviyededir ve buna uyumlu şekilde öğrenme hızı da artar. Bilgisayarlar, hızlı ve doğru geri dönütler vererek öğrencilerin olduğundan daha kısa sürede ve konuyu doğru olarak öğrenmelerini sağlar.
- Bilgisayar programları kullanıcıya testler uygulayarak, kullanıcının konuları bildikçe diğer konulara geçmesine fırsat verir.
- Bazı bilgisayar programları kullanıcıyla alakalı bazı bilgileri kaydeder. Böyle bir durumda hem öğrenci kendisi hakkında hem de öğretmeni öğrencisinin başarı düzeyi hakkında bilgi sahibi olmuş olur.
- Bilgisayarlar, öğretmenlere öğrencilerinin sorunlarıyla daha iyi ilgilenebilme ve işlerini daha verimli yapabilme fırsatı tanır.
- Bilgisayarlar güvenli ortamlardır. Öğrenciler deneyler yaparak sebep-sonuç ilişkilerine hakim olabilirler. Deneyleri bilgisayar ortamında yapmak hem güvenlidir hem de gerçek deneyin gerektirmiş olduğu malzemeler alınıp kullanılmadığı için gereksiz israf da önlenmiş olunur. Bilgisayarlar normalde

sınıf ortamına uygun olmayan, çok zaman gerektiren ve maliyeti yüksek olan deneylerin yapılabilmesine olanak tanır.

- Bilgisayarlar kullanıcının hazır olduğu her an kullanıma hazırdır. Bilgisayarlar yorulmazlar, sıkılmazlar, dinlenmek için bir araya ihtiyaçları yoktur ve tatile gitme durumları yoktur. Bu özellikleri yüzünden de bir bireyden daha üstün bir öğretici olabilirler.
- Bilgisayarlar ders konularında kavramları ve yetenekleri öğretilmelerine ek olarak öğrencilere bilgisayar okur yazarlığını da öğretmiş olur.

İşman (2011, s.438-439) ise bilgisayar destekli eğitimin yararlarını şöyle özetlemiştir:

1. Öğrenmeyi diri tutar. Bilgisayarlar öğrencilerin öğrenme etkinliklerini devamlı etkin tutmaktadır. Öğrenci merkezlidir ve öğrencilere bireysel öğrenme imkanı sunmaktadır.
2. Kalıcı öğrenmeler sağlanabilmektedir. Öğrenciler bilgisayarlar sayesinde bireysel ya da grup öğrenmeleri yapmaya ek olarak yaparak yaşayarak öğrenmeyi de gerçekleştirdikleri için kalıcı izli davranış değişiklikleri oluşabilmektedir.
3. Bilgisayar öğrencilere yaşanması mümkün olmayan tecrübeler sunar.
4. Bilgisayar kullanımı zor değildir. Öğretmenler çok rahatça sınıflarında bilgisayarı kullanabilir ve programdaki etkinlikleri gerçekleştirebilirler.
5. Öğretmenler eğitim-öğretim programlarındaki etkinlikleri desteklemesi için bilgisayarlardan yararlanabilirler.
6. Güdülenmeye yardımcıdır. Öğrencileri öğrenmeye güdüler.
7. Kişisel öğrenmeyi gerçekleştirir. Bilgisayarlar sayesinde öğrenciler kişisel çalışmalar yapabilir ve konularda eksik kaldıkları yerleri halledebilirler.
8. Her konunun öğretimi için bilgisayarlar kullanılabilir. Neredeyse tüm konuların öğretimini destekleyebilir.
9. Eğitimin her seviyesine uygundur. Eğitimin ilk basamağı olan okul öncesinden yüksek öğretime kadar olan her kademedeki öğrencinin eğitiminde bilgisayarlar kullanıma uygundur.
10. Özel eğitimde kullanılabilir. Engelli bireylerin eğitiminde de bilgisayarlar aktif bir şekilde kullanılabilir.

Bilgisayar destekli eğitimin daha nitelikli hale gelmesi için BDE'nin yararlarının bilinmesi gerekmektedir. Sadece yararlarının bilinmesi de yeterli olmayacaktır. Aynı zamanda BDE'nin işlevsel kullanımı ve bilgisayarda yürütülecek çalışmalar öğrencilerin bilgi ve becerilerinin gelişmesini sağlarken öğrencilerin daha zengin çalışmalar yürütmesine de katkıda bulunacaktır.

2.10. Bilgisayar Destekli Eğitimin Sınırlılıkları

Bilgisayar destekli eğitim öğretmenlerin ve öğrencilerin hayatına yeni giren durumlardan biridir. Bu sebeple BDE'nin yararlarının yanı sıra birçok sınırlılığı da bulunmaktadır. Bu sınırlılıkları Uşun (2013, s.42-43) şu şekilde belirtmiştir:

a. Öğrencilerin sosyo-psikolojik gelişimlerini engellemesi: Bazı uzmanlar, bilgisayarların öğretimi bireyselleştirmesi yüzünden öğrencinin sınıf içindeki akranları ve öğretmeniyle olan iletişimini azalttığını savunmaktadır. Daha genel olarak, bilgisayar yazılımları görsel-işitsel özellikleri sayesinde çocuğun ilgisini çekmekte, çoğunlukla eğitimsel oyunlarda çocuğun bilgisayar önünde fazla zaman geçirmesi nedeniyle çocuk sınıftaki diğer kişilerle iletişimini azaltmakta ve bu olaylar da çocuğun sosyo-psikolojik gelişimini kötü şekilde etkilemektedir. Bilgisayarların eğitim alanında bilinçsizce kullanılmasının sonuçları bu tür sıkıntıları doğurabilmektedir. Bu sebeple, bilgisayarların sınıf ortamında etkili ve gerektiği yerde kullanılması konusunda öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Bilgisayarların eğitimi bireyselleştirme gibi bir imkan oluşturmaya ek olarak öğretmenler, öğrencilerin sınıftaki arkadaşları ve kendisi ile etkileşim içinde bulunmasına yardım edecek etkinlikleri planlamalı ve bunları uygulamalıdır. Aynı şekilde, aileler de çocuklarının bilgisayar karşısında geçirdikleri zamanı ve uygulamalarını denetim altında tutmalıdır. Sınıfta kullanılacak eğitimsel yazılımların çocuğun bireyselleşmesine olanak sağlamasına ek olarak diğer çocuklarla da iletişimde kalacağı yazılımların seçilmesi öğrencinin sınıf içerisindeki sosyo-psikolojik gelişimine katkıda bulunacaktır.

b. Özel donanım ve beceri gerektirmesi: Bir eğitim yazılımının sınıf içinde kullanılabilmesi için öncelikle gerekli donanımın bulunması gerekmektedir. Sınıfların ya da okulların bilgisayar destekli eğitim için gerekli olan donanımlara ulaşımı pahalı olabilmektedir. Buna ek olarak eğitimsel yazılımların kullanılabilmesi için

bilgisayarlara ek olarak bazı özel donanımlara da gerek duyulabilmektedir. Birçok eğitim materyalinde olmadığı halde, BDE ortamlarında yazılım ve donanıma devamlı yatırım yapılması zorunluluğu unutulmamalıdır. Bilhassa teknolojik özellikleri fazlaca gelişmiş yazılımlar, donanımın da devamlı halde güncelleştirilmesini ve yenilenmesini gerektirebilir. Bunun yanı sıra, diğer öğretim materyallerine zıt olarak, BDE materyallerinin kullanımı için hem öğrenci hem de öğretmenlerin bazı bilgi ve becerilere sahip olması gerekmektedir. Günümüzdeki yazılımlar kullanıcılardan pek bir bilgisayar bilgisi talep etmiyor olsa da, bilgisayar bilgisi ve kullanımı konusunda iyi olan öğrenci ve öğretmenlerin BDE’den çok daha iyi faydalandığı tartışılmaz bir gerçektir. Bu gerekli durum ise okul yönetimine maddi anlamda büyük bir yük yüklemektedir. Bu sebeple, BDE için gerekli yazılım ve donanımın alımında maliyet analizleri yapılmalı ve eldeki kaynaklar en etkili ve verimli biçimde kullanılmalıdır.

c. Eğitim programını desteklememesi: Eğitim ortamında kullanılan her materyal, eğitim programını destekleyen ve öğrenciye kazandırılmak istenen amaç ve hedefleri içeren nitelikte olmalıdır. Bakıldığı zaman her çeşit eğitimsel etkinliğin amacı, eğitim programlarında belirtilen amaç ve kazanımların kazandırılacağı ortamların oluşturulması ve bunların öğrencilere takdim edilmesidir. Fakat, piyasadaki birçok eğitim yazılımı belirtilen nitelikleri bünyesinde barındırmamaktadır. Piyasadaki eğitim yazılımları teknolojik özellikler yönünden gelişmiş materyaller olsa da eğitim programları açısından gerekli yeterliliğe sahip olmadığından eğitimsel değeri düşük materyallerdir. Eğitsel yazılımlar diğer eğitsel materyaller ile kıyaslandığında, öğretmenler tarafından geliştirilmesi, hazırlanması zor ve uzun süren aynı zamanda da pahalı olan materyallerdir. Yazılımların eğitim programını desteklememesi, BDE’nin sınırlılıklarının başında yer alır.

d. Öğretimsel niteliğin zayıf olması: Eğitsel yazılımların programı desteklemesinin yanında öğretimsel anlamda da etkili öğretim ortamlarını öğrenciye takdim etmesi gereklidir. Eğitim yazılımının çeşidi ne olursa olsun (alıştırma-uygulama, benzeşim vb.), her çeşit yazılım öğretim tasarımı prensiplerine uygun biçimde geliştirilmelidir. Böyle olması gerektiğine rağmen, piyasadaki eğitsel yazılımların çoğunluğu bu özelliğe sahip değildir. Bilhassa birkaç yazılım, yazılı materyallerin elektronik ortama uyarlanmış halinden başka bir şey değildir. Bazı yazılımlar ise, öğrencilerin seviyelerine uygun olmayacak halde geliştirildiği için öğretimsel etkinlik

açısından düşük yazılımlardır. Nitelik olarak yüksek durumdaki eğitsel yazılımların piyasada az olması BDE'nin bir diğer sınırlılığıdır.

Demirel ve diğerleri (2001, s.120) ise BDE'nin sınırlılıklarını şu şekilde özetlemiştir:

- Öğrencinin bilgisayarın karşısında fazla zaman geçirmesi, onun sosyal gelişimini ve bireylerle iletişimini kötü anlamda etkileyebilir. Bilgisayarlar öğrencilere geri dönüt ya da pozitif pekiştireç veriyor olsa da bir insanın vereceği pekiştireç ile aynı olamaz. Bazı öğrenciler için öğretmeninden veya yakın çevresinden aldığı geri dönüt ya da pekiştireç daha fazla seviyede motivasyon oluşturabilir. Bazı öğrenciler için ise bilgisayar aracılığıyla oluşan pekiştireç yeterli olmayabilir. Bazıları için de yanıtlanan sorunun cevabının doğru olması bile yeterli pekiştireci sağlayabilmektedir.
- Eğitsel yazılımlar her ne kadar iyi hazırlanmışta olsa eğitim programına içerik anlamında uygun değilse öğretimsel açıdan fazla nitelikli görülmebilir. Bu sebepten dolayı BDE, program ve öğretim yöntem ve teknikleriyle birleştirilirken hassa davranılmalıdır.
- Eğitimcilerin BDE konusunda yeterli bilgi, beceri ve donanımı bulunmamaktadır.
- Eğitimciler ile teknik personeller arasında koordinasyon sorunu bulunmaktadır.
- BDE uygulaması pahalı bir süreçtir. Bu süreçte ihtiyaç duyulan bilgisayar yazılım programları ve donanımları pahalıdır.

Bilgisayarların eğitim-öğretime olan katkılarının yanında yukarıda sıralanan sınırlılıkları da göz ardı edilmemelidir. Ayrıca eğitimciler BDE yaparken gerekli bilgi ve deneyime sahip olmalıdırlar. Buna ek olarak eğitimciler BDE yapmadan önce iyi bir plan hazırlayarak bilgisayardan işlenecek ders ile eğitim programını uyumlu hale getirmelidir.

2.11. Okul Öncesi Dönemde Bilgisayar Destekli Eğitim

Günümüzde teknoloji baş döndürücü bir hızda ilerlemektedir. Teknolojinin her alanında kullanım fırsatı yakalayan bilgisayarlar, teknoloji geliştikçe kendine daha çok

yer bulabilmektedir. Bilgisayarlar kişilerin hayatını kolaylaştırmakta ve kişilerde bunu fark ederek bu durumdan faydalanmaktadır. Yaşamımızda bu derece yer edinmiş bilgisayarlardan çocuğu uzak tutmak yanlıştır. Bu yüzden özellikle eğitim alanında çocukların bilgisayarlar ile tanışması ve ondan en yüksek seviyede yararlanması için gerekli önlemler alınmalıdır. Bilgisayarların kullanım alanı genişlemiş ve eğitimin ilk basamağı olan okul öncesi döneme kadar inmiştir. İlgi, merak ve öğrenme heyecanının en üst düzeyde olduğu okul öncesi dönemde bilgisayar destekli eğitime başlanabilir (Arı ve Bayhan, 2003, s.7).

Okul öncesinde bilgisayar destekli eğitimi kullanma biçimi ve süresi çok önemlidir. Yalnızca bilgisayar odaklı bir okul öncesi eğitim çocuğa sıkıntılar yaşatabilir. Eğitimcinin eğitimdeki rolü çok büyüktür bu sebeple bilgisayarın okul öncesi dönemde öğretmene yardımcı bir araç olarak kullanılması gerekir. Eğitim programları olmadan, eğitimde bilgisayarların pek bir vasfı yoktur. Bu yüzden okul öncesi dönemde planlanan eğitim programlarının nitelikleri çok değerlidir. Bilgisayar destekli eğitimde programların ne tür hedeflere ilişkin kullanılacağını belirlenmesi ve hedefe uygun eğitim programının seçilmesi önemlidir. Eğitim programları çocuğun gelişimine paralel şekilde düzenlenmelidir. Olması gerektiği gibi hazırlanmış bilgisayar destekli eğitim programları sayesinde çocuklar kendi hız ve yeteneklerine göre ilerleme gösterebileceklerdir. BDE ile çocuklar, kendi bilgi ve becerilerini de gözeterek oyun içinde keşfederek öğrenmeyi sağlayabilirler. BDE’ de hedef oyun aracılığıyla öğrenme sağlanmasıdır bu sebeple çocuklar farkında olmadan öğrenmeyi gerçekleştirmektedir. BDE programları okul öncesi dönemde birçok alanda kullanım alanına sahiptir bu kullanım alanları sayma ve matematik, alıştırmalar ve bilişsel gelişimi destekleyen becerilerin öğretimi vb.dir. Bilgisayarların bu niteliklerine bakıldığı zaman, öncelikle eğitimcilerin bilgisayarı tanıyıp anlamaları daha sonra da çocuklara tanıtmaları gerekmektedir. Bu basamaktan sonra da eğitimcilerin BDE’yi çocukların seviyelerine, gelişim düzeylerine, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun biçimde aynı zamanda da eğitim programıyla koordineli olacak biçimde çocuğa uygulamaları önemlidir (Arı ve Bayhan, 2003, s.8-9).

2.12. Okul Öncesi Dönemde Bilgisayar Destekli Eğitimin İlkeleri

Bilgisayarlar, çocukları eğlendirirken aynı zamanda öğrenmeyi gerçekleştirmelerine de yardımcı olmaktadır. Bu yüzden bilgisayarların nasıl kullanılması gerektiği ve kullanılırken temel alınması gereken ilkeler büyük önem taşımaktadır (Kacar ve Doğan, 2007, s.4). Bu ilkeler eğitimcilere her durumda rehberlik edecek ilkelerdir. Okul öncesi dönemdeki ilkeler şu şekilde belirlenmiştir (Arı ve Bayhan, 2003, s.39-40):

1. Bilgisayar sadece gerekli bulunan durumlarda kullanılmalı, çocukların gelişimi için gerekli bazı durumları engelliyorsa kullanılmamalıdır.
2. Çocuğun, bilgisayarı doğru ve doğal bir şekilde kullanabilmesi için bilgisayar çocuğun çevresi ile uyumlu olmalıdır.
3. Çocukların aktif olmaları sağlanmalı ve bu durumu destekleyecek bilgisayar programları seçilmelidir.
4. Bilgisayar, ders programından bağımsız olmamalı programla uyumlu olmalıdır.
5. Çocuğa ciddi manada yararı olacak, çocuğun eğitimine katkıda bulunacak ve motivasyonunu arttıracak programlar tercih edilmelidir.
6. Çocukların yaşları ve gelişim özellikleri iyi bilinmeli, çocukların hangi durumda neler yapabileceği hakkında fikir sahibi olunmalıdır.
7. Çocukların bilgisayarda farklı uygulamalar yapmalarına imkan tanınmalıdır. Bu imkan sayesinde çocuklar bilgisayarların hangi alanlarda ne için kullanıldığını dair bilgi sahibi olacaktır.
8. Çocuklara verilen eğitim sadece çocuklarla kalmamalı ailelerine de verilmeli, aileleri de bilgilendirilmelidir.
9. Bilgisayar destekli eğitim, eğitim hedeflerine erişmede amaç yerine araç olmalıdır.
10. Eğitimci, bilgisayar destekli eğitimin başarılı olması için kendine düşen önemli görevini unutmamalıdır.
11. Müfredatta belirtilen programla bilgisayar destekli eğitimi harmanlama konusunda gerekli bilgi sahibi olmalıdır.

12. Eğitimcinin genel anlamdaki görevi rehberliktir sadece gerekli bulduğu yerde müdahale edebilir.
13. Eğitimci, ara sıra bilgisayar hakkında çocuklarla sohbet etmeli ve onları bilgisayarın işlevleri konusunda bilgilendirmelidir.
14. Çocukların bireysel özelliklerinin farklı olduğu yani ilgi, istek ve yeteneklerinin farklılığı unutulmamalıdır.

Bilgisayarlar, çocuklara büyük bir enerji vermekte ve onların eğlenceli şekilde öğrenmelerine olanak tanımaktadır. Fakat bu noktadaki en önemli durum, bilgisayarların nasıl kullanılacağına bilinmesidir. Bu bakımdan, bilgisayar kullanırken dikkat edilmesi gereken ilkelerin neler olduğu ve bu ilkelerin mevcut müfredatla birbirine nasıl entegre edildiği önemli bir durum haline gelmiştir (Kacar ve Doğan, 2007, s.4).

2.13. Okul Öncesi Dönemde Bilgisayar Destekli Eğitimin Yararları

Bilgisayarların okul öncesi çocuğuna birçok yararı bulunmaktadır. Bunlar (Arı ve Bayhan, 2003, s.22-23):

- Çocuk bilgisayarla çalışırken etraftaki baskıdan kendini kurtarıp rahatça etkileşimde bulunmaktadır. Ebeveynlerinin ve öğretmenlerinin üstünlüğünün altında kalmadan rahat davranabilmektedir.
- Okul öncesi eğitimin ana teması oyundur. Bilgisayarın sınırsız sabrının yanı sıra bünyesinde oyun yatmaktadır ve her zaman oyun için hazır durumdadır.
- Bilgisayar sayesinde çocuk karşılaştığı sorunların temeline inebilmektedir, bu da onun düşünmeyi öğrenmesine katkıda bulunmaktadır.
- Bilgisayarlar sayesinde çocuklar somut olarak öğrendikleri şeylerin sembolik durumlarıyla bağlantıyı kurabilmektedir.
- Çocuklar bilgisayar kullanımı sırasında yaşlıları ile olan iletişimleri sonucunda sosyalleşebilmektedir.
- Bilgisayar tecrübeleri hatırlama, sınıflama ve genelleme gibi farklı düşünceleri süreli şekilde kazandırmaktadır. Bu tecrübeler aynı zamanda çocuğa bilgiyi keşfetme ve problem çözme gibi bazı bilişsel becerileri kazandırabilmektedir.

- BDE, çocuğa öğrendiği bilgilerin tekrar imkanını sunmakta ve sonraki basamağa geçme imkanı sağlamaktadır.
- BDE'nin çocuğun öz denetim duygusunun gelişimindeki yeri büyüktür. Soruların doğru cevabını bilecek duruma gelene kadar çalışan çocuğun öz saygısı da gelişebilmektedir.
- Çocuklar bilgisayarla eğitim sürecinde, bireysel özelliklerini öğrenip kendilerindeki eksikliklerin farkına varabilir ve kendilerine özgü yöntem ve stratejilerini oluşturabilirler.

2.14. Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitim Tutumları

Tutumlar kişinin, çevresi hakkındaki devamlı veya devamlı olmayan varsayımlarını, kendisi dışındaki kişilerden umduklarını, değer ve görüşlerini, bir konunun doğru ya da yanlışlığını ve bir olaya karşı nasıl yaklaşması gerektiğini kapsayan duygu, düşünce ve inançlarıdır. Kişilerin hayatının neredeyse tamamını kapsayan tutumlar, öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitimin ne olduğu ve bu eğitim şeklini uygulama konusundaki en önemli faktörlerdendir (Kutluca ve Ekici, 2010, s.178). Memmedova ve Seferoğlu (2002, s.351), öğrenme-öğretme sürecine dahil olan yöntem, teknik veya teknoloji gibi gelişmelerin yalnızca öğretmenlerin bu değişimleri benimsemesi ve bu değişimlere karşı olumlu tutumlar beslemesi ile yararlı hale gelebileceğinin altını çizmiştir.

Bireyler, kendilerinde eksik gördükleri beceriler ile alakalı gelişmeler karşısında ısrarla direnmektedirler. Eğitim kurumlarındaki değişimlerin uygulanabilmesi için ilk olarak öğretmenlerin bu değişimi kabul etmeleri ve bilhassa bilgisayar teknolojisi alanında ortaya çıkan gelişmeler hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Bilgi sahibi olan öğretmenler bildiklerini etkili bir biçimde sınıf ortamında uygulamaya dökmelidir. Bu sebeple de öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumları öğrenilmeli ve tutumları olumlu duruma getirilmelidir. Öğretmenlerin bilgisayara ilişkin tutumları, öğrenme-öğretme sürecindeki etkinliklerde bilgisayarı aktif olarak kullanmalarında rol sahibidir ve bu yüzden öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının bilinmesi çok önemli bir konudur (Çelik ve Bindak, 2005, s.29).

Bilgisayar teknolojilerinin okullarda aktif bir biçimde kullanılması ve gerekli değeri görmesi, bu teknolojileri kullanacak öğretmenlerin ve yöneticilerin tutumları ile direkt olarak ilişkilidir. Buna ek olarak tutumlar ile alakalı yürütülen çalışmaların esas hedefi davranışların önceden tahmin edilmesidir. Bu yüzden, hem davranışların önceden tahmininde hem de muhtemel sıkıntıların ve ilişkilerin belirlenmesinde ilgili eğitim personelinin bilgisayar destekli eğitim tutumlarının bilinmesi değer kazanmaktadır (Deniz, 1995, s.51).

2.15. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Araştırmanın bu kısmında konuyla paralellik gösteren ve yurt içinde yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Bütün Kuş (2005), çalışmasında öğretmenlerin bilgisayar öz yeterlik inançlarını ve bilgisayar destekli öğretime ilişkin tutumlarını incelemiştir. Çalışmaya göre öğretmenlerin bilgisayar öz yeterlik inançları cinsiyete göre farklılaşmamıştır ve ortalamalar oldukça yüksek bulunmuştur. Öğretmenlerin mesleklerinde çalışma süreleri arttıkça öz yeterlik inancı ortalamalarının düştüğü saptanmıştır. Öğretmenlerin bilgisayar destekli öğretime ilişkin tutumlarına bakıldığında ise yine cinsiyete göre farklılık bulunmamıştır ve ortalamalar gayet yüksek belirlenmiştir. Mesleki çalışma sürelerinde ise çalışma süresi arttıkça bilgisayar destekli öğretim tutum ortalamalarının düştüğü belirlenmiştir.

Aral ve diğerleri (2007), çalışmalarında okul öncesi öğretmenlerinin bilgisayara yönelik tutumlarında bazı değişkenlerin etkisini incelemişlerdir. Çalışmaya okul öncesi öğretmenleri dahil olmuştur. Çalışma sonuçlarında okul öncesi öğretmenlerinin; bilgisayara yönelik tutum ortalamaları yüksek bulunmuştur, mesleki kıdemlerine bakıldığında anlamlı farklılık saptanmamıştır, daha önce bilgisayar eğitim almış olma durumlarında ise alanların lehine anlamlı düzeyde farklılaşma ortaya çıkmıştır.

Yenice (2012), çalışmasında öğretmen adaylarının öz yeterlik düzeyleri ile problem çözme becerilerinin bazı değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma fen bilgisi, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği anabilim dallarında öğrenim görmekte olan öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma bulgularına göre, öz yeterlik düzeyleri anabilim dalı, sınıf, cinsiyet ve mezun olunan lise

türüne göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Problem çözme becerileri ise; anabilim dalı, sınıf, cinsiyet ve mezun olunan lise türüne göre alt boyut puanlarında farklılık göstermektedir. Öğretmen adaylarının öz yeterlik düzeyleri ile problem çözme becerileri arasında ise orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Kızıllırmak (2008) çalışmasında, Isparta ilinde görev yapan ilköğretim İngilizce öğretmenlerinin BDE' ye ilişkin görüşlerini cinsiyet, yaş, bilgisayar ile ilgili herhangi bir kurs alma vb. değişkenler açısından incelemiştir. Çalışmada ilköğretim İngilizce öğretmenlerinin verileri kayda alınmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS programı aracılığı ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda edinilen bulgulara göre; katılımcıların tamamının bilgisayar teknolojisine gereksinim duyduğu, yaşça genç, evinde bilgisayarı ve interneti olan BDE yapan İngilizce öğretmenlerinin bilgisayarı daha iyi tanıyıp kullanabildiği, üniversitede bilgisayar dersi alan, evinde bilgisayarı ve interneti bulunan BDE yapan İngilizce öğretmenlerinin bilgisayarı günlük hayatlarında daha çok kullandığı belirlenmiştir.

Erkan (2004) çalışmasında, öğretmenlerin bilgisayara ilişkin tutum puanlarında yaş değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Genç öğretmenlerin tutum puanlarının ortalamaları yaşlı öğretmenlerin ortalamalarından daha yüksek şekilde tespit edilmiştir. Öğretmenlerin önceki bilgisayar deneyimlerine bakıldığında; bilgisayar deneyimine sahip olan öğretmenlerin, deneyimi olmayan öğretmenlere göre tutumlarının daha iyi düzeyde olduğu saptanmıştır.

Berkant (2013), çalışmasında öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik tutumlarının ve öz yeterlik algılarının ve bilgisayar destekli eğitim yapmaya yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmada; bilgisayara yönelik tutum, bilgisayar destekli eğitim yapmaya yönelik tutum ve bilgisayar ile ilgili öz-yeterlik algıları bakımından erkek öğretmen adaylarının kızlara göre, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde öğrenim görenlerin İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği'nde öğrenim görenlere göre, dördüncü sınıfta öğrenim görenlerin birinci sınıftakilere göre, kendine ait bilgisayara sahip olanların olmayanlara göre anlamlı olarak daha yüksek tutum ortalamasına ve öz yeterlik algılarına sahip oldukları saptanmıştır. Öğretmen adaylarının bilgisayara yönelik tutumları ile bilgisayar kullandıkları yıl arasında ve günde bilgisayarla geçirdikleri zaman arasında orta düzeyde pozitif anlamlı ilişkiler

bulunmaktadır. Bilgisayar destekli eğitim yapmaya yönelik tutumları ile bilgisayar kullandıkları yıl arasında düşük düzeyde, günde bilgisayarla geçirdikleri zaman arasında ise orta düzeyde pozitif anlamlı ilişkiler bulunurken, bilgisayarla ilgili öz yeterlik algıları ile bilgisayar kullandıkları yıl arasında ve günde bilgisayarla geçirdikleri zaman arasında orta düzeyde pozitif anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya yönelik tutumları ile bilgisayara yönelik tutumları ve bilgisayarla ilgili öz yeterlik algıları arasında orta düzeyde pozitif anlamlı ilişkiler bulunurken, bilgisayara yönelik tutumları ile bilgisayarla ilgili öz yeterlik algıları arasında yüksek düzeyde pozitif anlamda ilişki bulunmaktadır.

Yılmaz, Tomris ve Kurt'un (2016), çalışmalarının amacı okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ile teknolojik araç-gereç kullanımına yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırmaya ilişkin veriler kişisel bilgi formu, "Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ölçeği" ve "Okul öncesi eğitimde teknolojik araç-gereç kullanımına yönelik tutum ölçeği" ile elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin öz yeterlik inançlarının cinsiyetlerine, mesleki deneyimlerine ve öğrenim durumlarına göre değişmediği görülmüştür. Öğretmenlerin teknolojik araç-gereç kullanımına yönelik tutumları incelendiğinde, mesleki deneyimleri ve öğrenim durumları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ancak cinsiyetlerine göre bakıldığında kadınların lehine olacak şekilde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların öz yeterlik inançları ile okul öncesi eğitimde teknolojik araç-gereç kullanımına yönelik tutumları arasında düşük düzeyde, pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldırım ve Kaban'ın (2010) öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime karşı tutumlarını inceledikleri araştırmalarının amacı; Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümü öğrencilerinin sınıf düzeyi, gelir düzeyi ve cinsiyetleri bakımından BDE'ye ilişkin tutumlarını belirlemektir. Araştırma sonucunda öğretim süresi, cinsiyet ve gelir düzeyi değişkenlerinde bilgisayar destekli eğitime yönelik tutumlarda farklılık göze çarpmamaktadır. Genel anlamda bakıldığında BÖTE öğrencilerinin BDE'ye karşı tutumları yüksek derecede olumlu olmuştur. Tutum bakımından BÖTE öğrencilerinde, bilgisayar ile eğitimi bağdaştırma ve bilgisayar destekli eğitimin öğrenenlere yaptığı katkının harcanan emek ile ilişkisi noktasında farklılaşmalar bulunmuştur.

Çelik ve Bindak (2005), ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemişlerdir. Çalışma kapsamındaki öğretmenlere “Bilgisayar Tutum Ölçeği” ile beraber anket formu uygulanmıştır. Uygulamalar sonucunda öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarının; cinsiyete, branşa ve görev yapılan yerleşim birimine göre farklılaşma oluşturmadığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra bilgisayara sahip olan öğretmenlerin, sahip olmayan öğretmenlere göre bilgisayara yönelik olumlu tutumlarının anlamlı derecede yüksek olduğu gözlenmiştir. Ayrıca, bilgisayar öz yeterliği ve bilgisayar kullanma sıklığı ile bilgisayara yönelik olumlu tutumlar arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır.

Durukan (2011), bilgisayar destekli dil bilgisi öğretiminin 6.sınıf öğrencilerinin başarılarına ve kavram yanlışlarına olan etkisini araştırmıştır. Durukan, araştırmasında bilgisayar destekli dil bilgisi öğretiminin geleneksel öğretime göre daha fazla başarı sağladığını, dil bilgisi kavram yanlışısını ise azalttığı sonuçlarına erişmiştir.

Kutluca ve Ekici (2010), araştırmalarında öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutum ve öz yeterlik algılarını çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının olumlu olduğu ve bilgisayar destekli eğitime ilişkin öz yeterlik algılarının da iyi düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Özenoğlu Kiremit (2006) çalışmasında, öğretmen adaylarının fen bilgisi kapsamındaki biyoloji öğretimine ilişkin öz yeterlik inanç seviyelerinin tespit edilmesini amaçlamıştır. Bu amaçla, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında Muğla, Pamukkale ve Dokuz Eylül Üniversitelerinin Fen Bilgisi Öğretmenliği ana bilim dalının 1. ve 4. sınıf düzeylerinde öğrenim gören öğretmen adaylarına öz yeterlik inanç ölçeği uygulanmıştır. Araştırmada cinsiyet, yaş, mezun olunan lise türü, alanı ve sınıf gibi değişkenlere bakılmıştır. Çalışmanın sonucunda; öğretmen adaylarının yaşları ve sınıf seviyeleri arttıkça biyoloji öğretimine yönelik öz yeterlik inanç seviyelerinin yükseldiği belirlenmiştir. Buna ek olarak lise türü, cinsiyet ve çalışmanın yürütüldüğü üniversitelere göre öğretmen adaylarının fen bilgisi kapsamındaki biyoloji öğretimine yönelik öz yeterlik inançlarında anlamlı farklılıklar da bulunmuştur.

Uysal ve Kösemen (2013), araştırmalarında öğretmen adaylarının genel öz yeterlik düzeylerini yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi ve bölüme göre incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda; öğretmen adaylarının genel öz yeterlilik inançlarının cinsiyet,

yaş, sınıf düzeyi ve bölüm değişkenleri açısından anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Karataş ve diğerleri'nin (2015) araştırma verilerinin sonucunda; erkek öğretmen adaylarının BDE'ye ilişkin tutum puanlarının kızların tutum puanlarından yüksek olmasına rağmen cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Alanlar bazında bakıldığında; fen bölümü öğretmen adaylarının BDE tutum puanları, diğer alan öğretmenlerinin tutum puanlarından daha yüksek olmasına rağmen istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir.

Yoldaş ve diğerlerinin (2016) çalışmalarının amacı, okul öncesi öğretmen ve öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının belirlenmesi ve karşılaştırılmasıdır. Araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre kullanılan ölçeğin iletişim becerileri, öğrenme ortamlarının düzenlenmesi, öğrenme öğretme süreci, sınıf yönetimi, aile katılımı ve planlama olmak üzere tüm alt boyutlarında öğretmenlerin, öğretmen adaylarına göre daha yeterli oldukları belirlenmiştir.

2.16. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Araştırmanın bu kısmında konuyla paralellik gösteren ve yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Binns ve Watters'ın (1995) çalışmalarının sonuçlarına göre; öğretmen adaylarının başka öğretmenlerin neler yaptığını gözlemlemesinin, onların nasıl ders işlediği hakkında fikir sahibi olmasının ve öğretmenlerin onlara bazı şeyleri hatırlatmasının öz yeterlik gelişimi konusunda öğretmen adayında olumlu etki yarattığı ortaya çıkmıştır.

Tschannen Moran ve Woolfolk Hoy (2001)'un "Öğretmenlerin Öz-yeterlik İnançları" adlı ölçeği geliştirdikleri araştırmalarında, öğretmen öz yeterlik inançlarının; öğretmenin dersi işleme şeklini, derste kullandığı yöntem ve teknikler gibi öğretimsel davranışlarının yanında öğrencinin başarısını ve motivasyonunu etkileme konusunda da belirleyici bir role sahip olduğu belirlenmiştir.

Milbrath ve Kinzie 2000 yılında öğretmen adaylarının bilgisayara ilişkin tutumları ile öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışma yapmıştır.

Çalışma üç yıllık bir zaman dilimi içinde yapılmış ve bu süre içinde öğretmen adaylarının bilgisayarla ilişkin tutumları ile öz-yeterlik inançları arasındaki değişime de bakılmıştır. Çalışma sonuçları, öğretmen adaylarının bilgisayara karşı tutum ve öz-yeterlik inançlarında zamanla olumlu değişimler meydana geldiğini belirlemiştir. Araştırmacılar, bu sonuçların deneklerin öğrenimleri sırasında aldıkları bilgisayar ve öğretim teknolojileri dersleri ile alakalı olduğunu ileri sürmüşlerdir (Akt. Kahraman, 2013, s.57).

Bandura, Pastorelli, Barbaranelli ve Caprara (1999), çocuk depresyonundaki öz yeterliğin etkisini incelemişlerdir. Sonuçlara göre kişinin kendinde algıladığı akademik ve sosyal yetersizlik dolaylı da olsa öz yeterliği etkilemektedir. Aynı zamanda akademik ve sosyal yetersizlik çocuklarda depresyonu da etkilemektedir. Cinsiyet bağlamında depresyon etkisine bakıldığında ise düşük akademik ve sosyal yeterlik, kızları erkeklere göre daha fazla etkileyebilmektedir.

Skaalvik ve Skaalvik (2007, s.611) çalışmasında öğretmen öz yeterliğinin boyutlarını ve zorlayıcı faktörler ile ilişkisini ele almıştır. Araştırmaya ilkökul ve ortaokul öğretmenleri dahil olmuştur. Araştırma sonucunda ölçekte yer alan öğretmen öz-yeterliliğinin 6 ayrı fakat ilişkilendirilmiş boyutları için güçlü bir destek bulmuşlardır. Bunlar: öğretim, öğrencilerin ihtiyaçlarına uyarlanması, öğrencileri motive etmek, disiplini tutmak, meslektaşları ve ebeveynlerle işbirliği yapmak ve değişikliklerle başa çıkmak ve zorluklardır. Bir diğer sonuç ise, öğretmen öz yeterliğinin, öğretmen yeterliği ve öğretmen tükenmişliği ile yakından ilişkili olmasıdır.

Alanda yapılmış ve araştırmacı tarafından ulaşılan çalışmalar özetlenmiştir. Öz yeterlik ve bilgisayar destekli eğitim için gerek yurt içinde gerekse yurt dışında mevcut çalışmalar bulunmaktadır. Fakat bu noktada, yurt içi kaynaklı çalışmaların daha fazla olduğu belirlenmiştir. Yurt içinde yapılan çalışmaların hem kuramsal makale hem de araştırma makaleleri olduğu; aynı zamanda yüksek lisans ve doktora tezlerinden oluştuğu görülmüştür. Yurt dışında yapılan çalışmalar ise sayıca yetersizdir; daha çok makalelerden oluşmaktadır. Yurt içinde yapılan çalışmaların önemli bir kısmının ilkökul ve ortaokul öğretmenleri ve öğretmen adayları ile ilgili olduğu dikkat çekmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma modeli, araştırmanın amacına uygun olacak şekilde verilerin toplanması ve çözümlenebilmesi için araştırmacı tarafından gerekli koşulların planlanması ve düzenlenmesidir. Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının ilişkisinin belirlenmesi, araştırmanın genel tarama modeli çeşitlerinden ilişkisel tarama modelinde olduğunu göstermektedir. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha fazla sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini ortaya çıkarmayı amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2016, s.114).

Bu çalışmada hem nicel hem de nitel verilerin birlikte kullanıldığı karma yöntem tercih edilmiştir. Karma yöntem, nitel ve nicel verilerin birlikte ya da ardışık olarak toplanması, analiz edilmesi ve toplanan bilgilerin birleştirilmesini içeren bir araştırma yöntemidir (Creswell, Plano-Clark, Gutmann ve Hanson, 2003, s.212). Karma yöntem, nicel yöntemden yararlanarak sayıları, nitel yöntemden yararlanarak da kelimeleri toplayarak ortaya yeni, bağımsız bir şeyler çıkarma çabasıdır (Creswell ve Plano Clark, 2011, s.4).

Araştırmanın nitel boyutunda durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması bir duruma ilişkin ortam, birey, olaylar ve süreçlerle ilgili bütüncül bir yaklaşım ortaya koymak gerektiğinde tercih edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Fırat, Cumhuriyet, Amasya, Adıyaman, Ahi Evran, Dicle Üniversitelerinin Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde öğrenimine devam eden araştırmaya gönüllü olan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklem seçilirken seçkisiz olmayan uygun örnekleme

yöntemi (*incidental sampling*) kullanılmıştır. Uygun örnekleme yöntemi zaman, para ve iş gücü açısından var olan sınırlılıklar nedeni ile örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009, s.92). Bu kapsamda araştırmaya Fırat, Cumhuriyet, Amasya, Adıyaman, Ahi Evran, Dicle Üniversitelerinin Okul Öncesi Öğretmenliği 3 ve 4. sınıf öğrencileri örnekleme dahil edilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen adaylarına ait betimsel istatistikler

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	513	83.41
	Erkek	102	16.59
Sınıf	3.sınıf	317	51.54
	4. sınıf	298	48.46
Kendine Ait Bilgisayara Sahip Olma	Evet	427	69.43
	Hayır	188	30.57
Kendine Ait İnternet Bağlantısına Sahip Olma	Evet	419	68.13
	Hayır	196	31.87
Gün İçinde Bilgisayarı Kullanma Sıklığı	Hiç	19	3.09
	1-2 saat	480	78.05
	3-4 saat	80	13.01
	5 ve üstü	36	5.85

Araştırmanın nitel boyutu da bulunmaktadır. Bu boyutta öncelikle katılımcı olarak belirlenen öğrencilerin gönüllülüğü esas alınmıştır. Özellikle görüşmenin yapılmasında amaçlı örnekleme biçimleri arasında sayılan *kolay ulaşılabilir durum örneklemesine* ilişkin bir sınıflama yapılmıştır. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen olayların derinlemesine çalışıldığı bir örnekleme yöntemidir. Bu bağlamda, amaçlı örnekleme yöntemleri birçok durumda, olgu ve olayların açıklanması ve anlatılmasında faydalı olmaktadır. Kolay ulaşılabilir durum örneklemesi ise,

araştırmacının kendisine yakın ve ulaşması kolay olan durumu seçmesi olarak açıklanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu nedenle araştırma sürecine ilişkin görüşme yapılırken, araştırma sürecindeki üniversitelerin her birinden 10 öğrenci belirlenmiştir.

3.3. Veri toplama Araçları

Bu bölümde veri toplama süreci ve veri toplama araçlarının geliştirilmesine ilişkin bilgiler sunulmuştur.

3.3.1. Nicel veri toplama araçları

Araştırmanın nicel verileri toplanırken öğretmen adaylarının öz yeterliğini belirlemek amacıyla Tepe ve Demir (2011) tarafından geliştirilen 37 maddeden oluşan “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançları Ölçeği” ve öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla Arslan (2006) tarafından geliştirilen ve 20 maddeden oluşan “Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Öz yeterlik ölçeğinin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .97’dir. Mevcut çalışmada ise Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .96 olarak tespit edilmiştir. Tutum ölçeğinin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .93’tür. Mevcut çalışmada ise Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .91 olarak tespit edilmiştir.

3.3.2. Nitel veri toplama aracı

Araştırmanın nitel boyutundaki verileri toplamak için ise araştırmacı tarafından geliştirilen bir görüşme formu kullanılmıştır. Bu boyutta öncelikle katılımcı olarak belirlenen öğrencilerin gönüllülüğü esas alınmıştır.

3.3.2.1. Görüşme formu

Bu çalışma iki boyutlu yürütülmüştür. Birinci boyut araştırmanın nicel boyutu diğeri ise nitel boyutudur. Çalışmanın nitel boyutu için öğretmen adaylarına görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme, *sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniği* şeklinde

tanımlanmaktadır. Kişinin yaşamında, görüşmenin önemli ve de çok eski bir yeri vardır. Görüşme, kişilerin bazı konulardaki bilgileri, düşünceleri, tutum ve davranışları ve bunların muhtemel sebeplerinin öğrenilmesindeki en kısa yol olarak kullanılmıştır (Karasar, 2016, s.210). Görüşmelerin gerçekleştirilmesi için bir görüşme formu hazırlanmıştır. Bu formun hazırlanmasında ilk olarak süreci açımlayacağı düşünülen sorular listesi oluşturulmuştur. Oluşturulan bu liste, uzman yargısının ardından şekillendirilerek görüşme formu hazır hâle getirilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Bu bölümde elde edilen verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgiler sunulacaktır. Bu bağlamda, verilerin çözümlenmesine ilişkin açıklamalar iki başlık altında yapılmıştır. Çünkü çalışmanın hem nicel hem de nitel boyutu bulunmaktadır.

3.4.1. Nicel verilerin çözümlenmesi

Çalışmanın nicel boyutuna ilişkin çözümler SPSS 21 ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada t testi, tek yönlü varyans analizi, LSD ve korelasyon testleri kullanılmıştır. Ölçeklere ilişkin KMO, Bartlett ve Cronbach Alfa değerleri tespit edilmiştir. Hem okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik ölçeği hem de bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeği beşli likert tipindedir. Ölçeklerden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde ve yorumlanmasında aşağıdaki değer aralıkları dikkate alınmıştır:

Tablo 2. Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ölçeği için değer aralıkları

Değer aralığı	Katılım düzeyi	
1.00-1.80	Hiç	(1)
1.81-2.60	Az	(2)
2.61-3.40	Orta	(3)
3.41-4.20	Çok	(4)
4.21-5.00	Tamamen	(5)

Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ölçeğinin çözümlenmesinde yukarıdaki değer aralıkları kullanılmıştır. 1.00-1.80 aralığı “hiç”, 1.81-2.60 aralığı “az”, 2.61-3.40 aralığı “orta”, 3.41-4.20 aralığı “çok” ve 4.21-5.00 aralığı “tamamen” düzeyine denk gelmektedir.

Tablo 3. Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeğinin değer aralıkları

Değer aralığı	Katılım düzeyi	
1.00-1.80	Kesinlikle Katılmıyorum	(1)
1.81-2.60	Katılmıyorum	(2)
2.61-3.40	Kararsızım	(3)
3.41-4.20	Katılıyorum	(4)
4.21-5.00	Kesinlikle Katılıyorum	(5)

Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeğinin çözümlenmesinde yukarıdaki değer aralıkları kullanılmıştır. 1.00-1.80 aralığı “kesinlikle katılmıyorum”, 1.81-2.60 aralığı “katılmıyorum”, 2.61-3.40 aralığı “kararsızım”, 3.41-4.20 aralığı “katılıyorum” ve 4.21-5.00 aralığı “kesinlikle katılıyorum” düzeyine denk gelmektedir.

3.4.2. Nitel verilerin çözümlenmesi

Çalışma süreci boyunca elde edilen nitel veriler, betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz, bir durumu aydınlatmak, değerlendirmeler yapmak, olaylar arasındaki muhtemel bağlantıları meydana çıkarmak ve incelenen durumu açıklamak için yapılır (Çepni, 2007). Betimsel analiz dört aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar: betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.240). Bu aşamalara göre araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşmede bulunan boyutlar baz alınarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulur. Daha sonra oluşturulan çerçeveye göre elde edilen veriler okunur ve düzenlenir. Sonraki aşamada veriler tanımlanır ve doğrudan alıntılar ile desteklenir. En son aşamada ise tanımlanan bulgular açıklanır ve anlamlandırılır. Araştırmanın

bilimsel anlamda kabul görebilmesi için araştırma sürecinin sonuçlarının açık, tutarlı ve başka araştırmacılar tarafından teyit edilebilir olması gerekmektedir. Bu bakımdan araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini sağlamak için elde edilen veriler iki ayrı araştırmacı tarafından çözümlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.277). Ayrıca analizleri ve bulguları desteklemesi amacıyla öğretmen adaylarının cümlelerinden doğrudan alıntılar yapılmış ve bulgular kısmında sunulmuştur. Nitel araştırmalarda, durumun net biçimde açıklanması ve aktarılması gerekli görülmektedir. Aktarımın gerçekleştirilmesindeki yollardan biri ayrıntılı betimlemedir. Doğrudan alıntı, bu amaçla nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.282). Bu çalışmada, doğrudan alıntılar metin içerisinde verilirken, tırnak içerisinde, italik yazı karakterinde ve üzerinde hiçbir değişiklik yapılmadan sunulmuştur. Aynı zamanda sunulan her doğrudan alıntının başına, katılımcının sırasını ve cinsiyetini gösteren açıklayıcı kısaltmalar konulmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, çalışmanın amaçlarına uygun olarak elde edilen nicel ve nitel bulgulara yer verilmiştir. Önce nicel daha sonra nitel bulgular yorumlanmıştır.

4.1. Nicel Boyuta İlişkin Bulgular

Nicel verilerin çözümlendiği bu bölümde “Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ölçeği” ve “Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeği” ile toplanan verilerin çözümlenmesine yer verilmiştir. Bu iki ölçeğe ilişkin ulaşılan bulgular aşağıda sıralanmıştır. Öncelikle ölçeğe yönelik değişkenlere uygun testler yapılmış ve tablo haline getirilerek sunulmuştur.

4.1.1. Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ölçeğine yönelik bulgular

Tablo 4. Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiği t-testi sonuçları

Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	P
Kadın	513	3.99	.50	613	2.408*	.016
Erkek	102	3.86	.51			

Okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre öz yeterlik inanç düzeylerini belirlemek için t-testi yapılmıştır. t-testinden elde edilen bulgulara göre araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı biçimde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t(613)=2.408$, $p<.05$). Kadın öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç ortalama puanlarının ($\bar{X}=3.99$), erkek öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç ortalama puanlarından ($\bar{X}=3.86$) yüksek olması dolayısıyla bu farkın kadınların lehine olduğu söylenebilir. Buna göre kadın

öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına oranla kendilerini daha yeterli buldukları ifade edilebilir. Buna ek olarak kadın ve erkek öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ölçeğin “çok” aralığına denk gelmektedir. Başka bir ifade ile araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının ortanın üstü bir düzeyde öz yeterlik inanç düzeyine sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 5. Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının sınıf değişkenine göre değerlendirildiği t-testi sonuçları

Sınıf düzeyi	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
3.sınıf	317	3.94	.52	613	-1.719	.086
4.sınıf	298	4.00	.49			

Tablo 5’te okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinin sınıf düzeyine göre karşılaştırıldığı t-testi sonuçları sunulmuştur. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri sınıf düzeyine göre farklılaşmamıştır ($t(613)=-1.719$, $p>.05$). Öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri açısından öz yeterlik inançları 4.sınıfta artış göstermesine rağmen istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmemiştir. 3. ve 4.sınıf öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ölçeğin “çok” aralığına denk gelmektedir. Yani araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının ortanın üstü bir düzeyde öz yeterlik inanç düzeyine sahip oldukları söylenebilir.

4.1.2. Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeğine yönelik bulgular

Tablo 6. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiği t-testi sonuçları

Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	Sd	t	p
Kadın	513	3.62	0.58	613	1.639	.102
Erkek	102	3.51	0.69			

Tablo 6 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının, bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının cinsiyetlerine göre karşılaştırıldığı görülmektedir. Yapılan t-testi sonucunda kadın öğretmen adaylarının tutum puanı ($\bar{X}$

=3.62) ve erkek öğretmen adaylarının tutum puanı ($\bar{X}=3.51$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmamıştır ($t(613)=1.639$, $p>.05$). Kadın ve erkek öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları ölçeğin “katılıyorum” aralığına denk gelmektedir. Yani öğretmen adaylarının ortanın üstü bir düzeyde bilgisayar destekli eğitim yapma tutumuna sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 7. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının sınıf değişkenine göre değerlendirildiği t-testi sonuçları

Sınıf düzeyi	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
3.sınıf	317	3.53	.57	613	-2.872*	.004
4.sınıf	298	3.67	.63			

Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonucunda öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılık göstermektedir ($t(613)=-2.872$, $p<.05$). Bu fark, 4.sınıftaki öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ortalamalarının ($\bar{X}=3.67$), 3.sınıftaki öğretmen adaylarının tutum ortalamalarından ($\bar{X}=3.53$) yüksek olmasından dolayı 4.sınıf öğrencilerinin lehinedir. Elde edilen bu bulguya göre sınıf düzeyi yükseldikçe, yani edinilen bilgi ve deneyimler arttıkça öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime karşı daha olumlu tutumlar beslediği söylenebilir. Bunun yanı sıra 3.ve 4.sınıftaki öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapma tutum ortalamaları ölçeğin “katılıyorum” aralığına denk gelmektedir. Başka bir ifade ile öğretmen adaylarının ortanın üstü düzeyde bilgisayar destekli eğitim yapma tutumuna sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 8. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının kendine ait bilgisayarı olup olmaması değişkenine göre değerlendirildiği t-testi sonuçları

Kendine ait bilgisayara sahip olma	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Evet	427	3.64	.60	613	2.166*	.031
Hayır	188	3.52	.61			

Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının öğretmen adaylarının kendilerine ait bilgisayarları olup olmaması durumuna göre değerlendirilmesi için bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır. Yapılan t-testi analizinden elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapma tutumları kendilerine ait bilgisayarlarının olup olmaması değişkenine göre istatistiksel olarak farklılık göstermiştir ($t(613)=2.166$, $p<.05$). Kendine ait bilgisayarı olan öğretmen adaylarının ($\bar{X}=3.64$), kendine ait bilgisayarı olmayan öğretmen adaylarına ($\bar{X}=3.52$) göre daha yüksek düzeyde bilgisayar destekli eğitim yapma tutumuna sahip oldukları söylenebilir. Kendine ait bilgisayarı olan ve olmayan öğretmen adaylarının, bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları için ölçekte “katılıyorum” aralığına denk gelecek şekilde görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Tablo 9. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının kendine ait internet bağlantısı olup olmaması değişkenine göre değerlendirildiği t-testi sonuçları

Kendine ait internet bağlantısına sahip olma	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Evet	419	3.61	.61	613	.602	.547
Hayır	196	3.58	.58			

Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının, kendilerine ait internet bağlantısına sahip olup olmama değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t-testi yapılmıştır. Yapılan t-testinden elde edilen sonuca göre öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapma tutumlarında internet bağlantısına sahip olup olmama değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır ($t(613)=.602$, $p>.05$). Kendine ait internet bağlantısına sahip olan ve olmayan öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları için ölçekte “katılıyorum” aralığına denk gelecek şekilde görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının kendilerine ait internet bağlantısına sahip olma ya da olmama durumlarının, bilgisayar destekli eğitim yapmalarına ilişkin tutumlarını etkilemediği söylenebilir.

Tablo 10. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının gün içinde bilgisayarı kullanma sıklığı değişkenine göre değerlendirildiği varyans analizi sonuçları

Gün içinde bilgisayarı kullanma sıklığı	n	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Fark (LSD)
hiç	19	3.41	.56	3	3.740*	.011	3-4/1-2, hiç
1-2 saat	480	3.57	.59				5 saat ve üstü/hiç
3-4 saat	80	3.77	.59				
5 saat ve üstü	36	3.74	.72				

Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının gün içinde bilgisayarı kullanma sıklığına göre bilgisayar destekli eğitim yapma tutumlarını belirlemek için varyans analizi yapılmıştır. Varyans analizinden elde edilen bulgulara göre okul öncesi öğretmen adaylarının gün içinde bilgisayarı kullanma sıklığına göre bilgisayar destekli eğitim yapma tutumlarının istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür ($F(3)=3.74$, $p<.05$). Gün içinde bilgisayarı kullanma sıklığı 3-4 saat olan öğretmen adaylarının bilgisayarı 1-2 saat kullanan ve hiç kullanmayan öğretmen adaylarına göre, bilgisayarı 5

saat ve üstü kullanan öğretmen adaylarının ise bilgisayarı hiç kullanmayan öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde bilgisayar destekli eğitim yapma tutumuna sahip oldukları belirlenmiştir. Buna göre gün içinde bilgisayarı kullanma sıklığı yükseldikçe, öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum düzeyinin de yükseldiği söylenebilir. Ayrıca gün içinde bilgisayar kullanma sıklığı 1-2 saat, 3-4 saat, 5 saat ve üstü ve hiç olan öğretmen adaylarının, bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları ölçeğin “katılıyorum” aralığına denk gelmektedir.

4.1.3. Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları arasındaki ilişkilere yönelik bulgular

Tablo 11. Öz yeterlik ve tutum arasındaki korelasyon

		Öz yeterlik	Tutum
Öz yeterlik	Pearson correlation	1	,235**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	615	615
Tutum	Pearson correlation	,235**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	615	615

Korelasyon katsayısının 1.00 olması, mükemmel pozitif bir ilişkiyi; -1.00 olması ise mükemmel negatif bir ilişkiyi, 0.00 olması ise ilişkinin bulunmadığını ifade eder. Korelasyon katsayısının büyüklük açısından yorumlanmasında üzerinde tam olarak netleşen aralıklar belirlenmemesiyle beraber, korelasyon yorumlanmasında şu aralıklar göz önüne alınmaktadır: korelasyon katsayısının mutlak değer halinde 0.70-1.00 arasında bulunması yüksek; 0.70-0.30 arasında bulunması orta; 0.30-0.00 arasında bulunması ise düşük düzeyde bir ilişki olarak açıklanabilir (Büyüköztürk, 2003, s.32). Tablo 12’nin incelenmesinden öz yeterlik ve tutum arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = 0.235$, $p < .01$). Buna göre araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri yükseldikçe bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum puanlarının da arttığı söylenebilir.

4.2. Nitel Boyuta İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen nitel verilerin çözümlemesine ve buna ilişkin ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Çözümleme yapılırken, ilk olarak bir kod listesi oluşturulmuş; daha sonra bu kod listeleri kendi içerisinde tutarlı olacak biçiminde ana kodlara ve bu kodlara ait alt kodlara ayrıştırılmıştır. Böylece yapılan uygulamalara ilişkin daha net bir görüntünün ortaya çıkması sağlanmıştır. Elde edilen kodlamalar ve frekanslar tablolaştırılarak sunulmuş ve yorumlanmıştır. Bulgulara yönelik olarak katılımcıların görüşlerini yansıtan doğrudan alıntılar yorumların altında sunulmuştur.

4.2.1. Öğretmen adaylarının ileride yürütecekleri mesleklerinde kendilerini yeterli görmelerine ilişkin görüşleri

Tablo 12’de okul öncesi öğretmen adaylarının ileride yürütecekleri mesleklerinde kendilerini yeterli görmelerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 12. Öğretmen adaylarının ileride yürütecekleri mesleklerinde kendilerini yeterli görmelerine ilişkin görüşleri

Görüşler	f
Kendilerini yeterli buldukları durumlar	Değişen şartlara ayak uydurabilme
	23
	Çocuklarla iyi iletişim kurabilme
	18
	İyi planlama ve gözlem yapabilme
	9
Kendilerini yeterli bulmadıkları durumlar	Çocukları hayata iyi bir birey olarak hazırlayabilme
	8
	Çocukların gelişimine uygun davranabilme
	8
	Daha fazla deneyim ve tecrübeye ihtiyaç duyma
	37
	Teoriyi uygulamaya dökememe
	15
	Yanlış meslek seçimi
	9
	Karakter özelliklerinin mesleğe uygun olmaması
	9
	Kriz durumlarını yönetememe
	7
	Aldığı eğitimi yetersiz bulma
	6
	Aileler ile iletişim sorunu yaşama
	2
	Öz güven eksikliği
	2

Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarına ileride yürütecekleri öğretmenlik mesleğinde kendilerini yeterli görme durumlarına ilişkin görüşleri sorulduğunda, kendilerini hem yeterli buldukları hem de yetersiz gördükleri bazı durumları sıralamışlardır. Yeterli olma görüşündeki öğretmen adaylarının değişen şartlara ayak uydurabilme, çocuklarla iyi iletişim kurabilme, çocukları hayata iyi bir birey olarak hazırlayabilme, çocukların gelişimine uygun davranabilme, değişen şartlara ayak uydurabilme, iyi planlama ve iyi gözlem yapabilme noktasına vurgu yaptıkları görülmüştür. En fazla kodlamanın yapıldığı değişen şartlara ayak uydurabilme görüşündeki bir katılımcı (2 kk) *“Yaşadığımız dönemde her şey çok çabuk değişiyor bu değişimlere ayak uydurup daha yararlı olmak için çabalayabilirim...”* demiştir. Çocuklarla iyi iletişim kurabilme görüşündeki bir katılımcı (30 kk) *“Kendimi yeterli görüyorum çünkü çocukları çok seviyorum ve onlarla iyi anlaşabiliyorum.”* diyerek görüş bildirmiştir. İyi planlama ve gözlem yapabilme görüşündeki (20 kk) *“Kendimi mesleğim için yeterli görüyorum çünkü okul öncesinde en önemli husus iyi ve etkili bir planlama ve gözlem yapabilmektir...”* şeklinde görüş bildirmiştir. Çocukları hayata iyi bir birey olarak hazırlayabilme görüşündeki bir katılımcı (29 ek) *“Öğrencilerimi öğrenmeye istekli, kendi kendine yetebilecek düzeyde, saygılı ve hayata iyi bir birey olarak hazırlayabilirim...”* diyerek kendini ifade etmiştir ve çocukların gelişimine uygun davranabilme görüşü için ise katılımcı olan (44 ek) *“Öğrencilerimin yaş gruplarına özenim fazladır. Onların gelişimine uygun davranabilirim ve onları her alanda destekleyip onlara yardımcı olabilirim...”* diyerek görüşünü vurgulamıştır.

Kendini yeterli bulmama görüşündeki öğretmen adaylarının deneyim ve tecrübeye ihtiyaç duyma, teoriyi uygulamaya dökememe, yanlış meslek seçimi, karakter özelliklerinin mesleğe uygun olmaması, kriz durumlarını yönetememe, aldığı eğitimi yetersiz bulma, aileler ile iletişim sorunu yaşama ve öz güven eksikliğine değindikleri görülmüştür. En fazla kodlamanın yapıldığı daha fazla deneyim ve tecrübeye ihtiyaç duyma görüşündeki bir katılımcı (19 kk) *“Kendimi seçtiğim meslekte yeterli görmüyorum. Yeterli görebilmem için daha fazla deneyim ve tecrübeler ihtiyacımın olduğunu düşünüyorum...”* demiştir. Teoriyi uygulamaya dökememe görüşündeki (16 kk) *“...yeterince uygulama yapma fırsatım olmadığı için teoriyi uygulamaya dökemiyorum.”* şeklinde kendini ifade etmiştir. Yanlış meslek seçimi için (58 ek) *“...kendimi öğretmenlik mesleğinde yeterli görmüyorum ama öğretmenlik dışında başka*

bir meslekte başarılı olabileceğime inanıyorum.” diyerek görüşüne dikkat çekmiştir. Karakter özelliklerinin mesleğe uygun olmadığını düşünen (23 kk) “...en basitinden bu meslek çok sabır gerektiriyor ama ben karakter olarak sabırsız bir insanım. O yüzden bu mesleği ileride iyi bir biçimde icra etmek istiyorsam yetersiz olan yönlerimi geliştirmeliyim.” görüşünü bu düşüncesiyle ifade etmiştir. Kriz durumlarını yönetememe için (33 kk) “Kriz durumlarını yönetme konusunda kendimi yetersiz buluyorum” diyerek görüşünü vurgulamıştır. Aldığı eğitim yetersiz bulma görüşündeki (23 ek) “Gördüğüm derslerin yeterli olduğunu düşünmüyorum. Okul öncesi eğitim, ezberci eğitimden uzak olmalı fakat bizim yaptığımız tamamen bu...” diyerek görüş belirtmiştir. Aileler ile iletişim sorununa dikkat çeken (10 kk) “Çocuklarla iletişimim iyidir ancak sadece çocuklarla iletişim yeterli olmuyor. Aileleri nasıl yönlendireceğim ve onlarla nasıl iletişime geçeceğimi tam olarak bilmiyorum...” diyerek kendini ifade etmiştir ve son olarak öz güven eksikliğine dikkat çeken (17 kk) “Kendimi pek yeterli bulmuyorum çünkü çocuklarla baş başa kalınca neler yapacağım konusunu düşününce bile korkuyorum.” görüşünü şeklinde dile getirmiştir.

4.2.2. Öğretmen adaylarının ileride yürütecekleri mesleklerinde bilgisayar kullanma becerisine sahip olmanın önemine ilişkin görüşleri

Tablo 13’te okul öncesi öğretmen adaylarının ileride yürütecekleri mesleklerinde bilgisayar kullanma becerisine sahip olmanın önemine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 13. Öğretmen adaylarının ileride yürütecekleri mesleklerinde bilgisayar kullanma becerisine sahip olmanın önemine ilişkin görüşleri

Görüşler	f
Etkinlik bulma ve dersi planlamada kolaylık sağlama	16
Dersi daha etkili ve verimli hale getirme	15
Çocukların ilgi ve dikkatini çekmeye yardımcı olma	15
Soyut düşünceleri somutlaştırma	10
Teknolojiye ayak uydurabilecek nesil yetiştirmeye yardımcı olma	8
Kalıcı öğrenme sağlama	4
Çocuklara ulaşamayacağı fırsatlar sunma	4
Düz anlatımdan uzak ders işleme	3
Zaman tasarrufu sağlama	2

Katılımcıların ileride yürütecekleri öğretmenlik mesleğinde bilgisayar kullanma becerisine sahip olmalarının önemine ilişkin görüşleri incelendiğinde bilgisayarın, etkinlik bulma ve dersi planlamada kolaylık sağlama, dersi daha etkili ve verimli hale getirme, çocukların ilgi ve dikkatini çekmeye yardımcı olma, soyut düşünceleri somutlaştırma, teknolojiye ayak uydurabilecek nesil yetiştirmeye yardımcı olma, kalıcı öğrenme sağlama, çocuklara ulaşamayacağı fırsatlar sunma, düz anlatımdan uzak ders işleme ve zaman tasarrufu sağlama gibi özelliklerine dikkat çekmişlerdir. En fazla kodlamanın yapıldığı etkinlik bulma ve dersi planlamada kolaylık sağlama görüşündeki (28 kk) “Günlük, aylık, yıllık planlar çıkarma ve farklı etkinlikler bulma açısından bilgisayar kullanımı önemli bir yer tutmaktadır.” demiştir. Dersi daha etkili ve verimli hale getirme görüşündeki (1 kk) “Bilgisayar desteği ile ders daha etkili ve verimli hale getirilebilir...” diyerek görüş bildirmiştir. Bilgisayarın çocukların ilgi ve dikkatini çekmeye yardımcı olduğunu düşünen (42 kk) “Bilgisayar kullanmak çocuğun oldukça ilgisini ve dikkatini çeken, derse yönelmesini sağlayan bir kullanımdır...” diyerek düşüncesini desteklemiştir. Soyut düşünceleri somutlaştırma görüşündeki (10 kk) “Çocukların yaşı küçük olduğu için daha çok somut görseller ile eğitim olmalıdır. Bu konuda bilgisayarlara çok işimiz düşüyor...” diyerek düşüncesini vurgulamıştır.

Bilgisayarın teknolojiye ayak uydurabilecek nesil yetiştirmeye yardımcı olması özelliği için (2 kk) “Günümüzde değişimlerin çoğu teknoloji alanındadır. Bu değişime ayak uydurmak ve gelişmelere ayak uydurabilecek bir nesil yetiştirmek istiyorsak bilgisayar kullanma becerisine sahip olmalıyız ve...” şeklinde görüşünü belirtmiştir. Kalıcı öğrenme sağlama için katılımcılardan (48 ek) “...bütün etkinliklerde, her zaman ve her durumda daha etkili ve kalıcı öğrenmeler sağlamak için bilgisayar gereklidir.” diyerek görüşünü ortaya koymuştur. Bilgisayar kullanımının çocuklara ulaşamayacağı fırsatlar sunduğunu düşünen (60 ek) “Günümüzde ulaşmak istediğimiz her şeyi bilgisayarlarda bulabiliyoruz bunu öğrenciye bilgisayar ile aktarabiliyoruz...” diyerek görüşünü aktarmıştır. Düz anlatımdan uzak ders işleme düşüncesindeki (11 ek) “Zamanla düz anlatım yönteminin yerini bilgisayar destekli öğretimin alacağını düşünüyorum...” şeklinde görüş ortaya koymuştur ve son olarak bilgisayar kullanımının zaman tasarrufu sağladığını düşünen (22 ek) “...bilgisayar bence bilgiye ulaşmada kısa bir yol çizdiği için zamandan tasarruf etmemize yardımcı olur.” diyerek görüşünü bildirmiştir.

4.2.3. Bilgisayardan yararlanarak öğrencilere etkinlik hazırlama ve uygulama yeterliliğine ilişkin görüşler

Tablo 14’te okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayardan yararlanarak öğrencilere etkinlik hazırlama ve uygulama yeterliliğine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 14. Bilgisayardan yararlanarak öğrencilere etkinlik hazırlama ve uygulama yeterliliğine ilişkin görüşler

Görüşler	f
Kendilerini yeterli buldukları	Verilmesi gereken kazanıma uygun etkinlik hazırlayabilme
	29
	Bilgisayar sayesinde farklı etkinlikler bulabilme
	13
	Yaratıcılığı kullanma
	10
Kendilerini yeterli bulmadıkları	Alınan bilgisayar dersindeki bilgilerle sınırlı kalma
	20
	Yeterli tecrübeye sahip olmama
	16

Tablo 14’te bilgisayardan yararlanarak öğrencilere etkinlik hazırlama ve uygulama yeterliliğine ilişkin katılımcıların görüşleri incelenmiştir. Bu bağlamda

katılımcı öğretmen adaylarının büyük bir yoğunluğu bu hususlarda kendini yeterli bulurken bir kısmı da yetersiz bulmuştur. Katılımcılar yeterli olma noktasında; verilmesi gereken kazanıma uygun etkinlik hazırlayabilme, bilgisayar sayesinde farklı etkinlikler bulabilme ve yaratıcılığı kullanma görüşlerine değinmişlerdir. En çok kodlamanın yapıldığı verilmesi gereken kazanıma uygun etkinlik hazırlayabilme görüşündeki öğretmen adaylarından (12 kk) *“Kendimi yeterli buluyorum. Çocuklara öğretilcek kavramları sınıfta öğrettikten sonra, bilgisayardaki etkinliklerden yararlanarak onları destekliyorum...”* ve (18 kk) *“...vermek istediğim kazanıma ilişkin sunu, kavram haritası, çizgi film vb. oluşturabilirim.”* şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Bilgisayar sayesinde farklı etkinlikler bulabilme görüşündeki öğretmen adaylarından (52 kk) *“...günlük planımızdaki etkinlikleri bilgisayarlardan destek alarak planlayabiliriz. Buna ek olarak farklı etkinliklere de bilgisayarlar aracılığı ile erişebiliriz...”*, ve (54 kk) *“Bilgisayarlardan daha kolay ve farklı kaynaklara ulaşım, güzel etkinlikler bulabiliriz...”* şeklinde görüşlerini bildirmişlerdir. Yeterli olma kategorisindeki bir diğer görüş olan yaratıcılığı kullanma görüşü için ise (50 ek) *“Bilgisayardan aldığım etkinliklere yaratıcılığımı da katarak etkinlikleri öğrenciye uygun hale getirebilirim.”* ve (5 kk) *“...hemen hemen her etkinliğimde bilgisayardan yardım alıyorum. Fikir edinip uygulanmış etkinlikleri görme fırsatı yakalıyorum. Bilgisayar vasıtasıyla edindiğim etkinliklere kendi yaratıcılığımı da katarak özgün hale getirebiliyorum...”* şeklinde konu ile ilgili görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Yeterli olmama noktasında ise katılımcılar bilgisayardan yararlanarak etkinlik hazırlama ve uygulama konusunda daha çok alınan bilgisayar dersindeki bilgilerle sınırlı kalmaya vurgu yapmışlardır ve bu konuda katılımcıların yeterli tecrübeye sahip olmamaya yaptıkları vurgu da oldukça fazladır. Alınan bilgisayar dersindeki bilgilerle sınırlı kalma görüşündeki (19 kk) *“Okulda gördüğümüz bilgisayar eğitiminin yeterli olmadığını düşünüyorum. Fakat kopyala-yapıştır olayının dışına geçilmedi...”* ve (27 kk) *“Bölümümüzde aldığımız bilgisayar eğitimin yetersiz olduğunu düşünüyorum...”* diyerek görüşlerini belirtmişlerdir. Yeterli tecrübeye sahip olmama konusu ile ilgili ise (15 kk) *“Bu konuda kendimi yeterli bulmuyorum çünkü yeteri kadar tecrübe sahibi değilim.”* ve (23 ek) *“Kullanımı konusunda belirli basit düzeyde şeyleri biliyorum. Yeterli tecrübe ile kendimi geliştirmem gerek...”* diyerek düşüncelerini ortaya koymuşlardır.

4.2.4. Bilgisayar destekli ders-etkinlik yapma konusundaki görüşler

Tablo 15’te okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli ders/etkinlik yapma konusundaki görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 15. Bilgisayar destekli ders/etkinlik yapma konusundaki görüşler

Görüşler	f
Faydalı bulma	19
Çocukların ilgisini çekme	19
Belirli etkinliklerde kullanma	18
Daha etkili ve verimli ders olanağı sunma	14
Gerekli görme	
Kolaylık sağlama	7
Kalıcılığı arttırma	4
Öğrenci motivasyonunu arttırma	3
Yeni öğrenmeleri destekleme	3
Öğrenilenleri pekiştirme	3
Zaman tasarrufu sağlama	2
Gerekli görmeme	
Öğretmeni tembelliğe itme	12

Tablo 15 öğretmen adaylarının bilgisayar destekli ders/etkinlik yapma konusundaki görüşlerini özetlemektedir. Bu bağlamda katılımcı öğretmen adaylarının büyük bir yoğunluğu bu hususu gerekli görmeye ilişkin görüş belirtirken, 12 öğretmen adayının ise gerekli görmemeye ilişkin görüş belirttiği görülmüştür. Katılımcılar bilgisayar destekli ders/etkinlik yapmanın gerekliliklerinde fayda sağlamasına, çocukların ilgisini çekmesine, belirli etkinliklerde kullanılması gerektiğine, daha etkili ve verimli ders olanağı sunmasına, kolaylık sağlamasına, kalıcılığı arttırmasına, öğrenci motivasyonunu arttırmasına, yeni öğrenmeleri desteklemesine, öğrenilenleri pekiştirmesine ve zaman tasarrufu sağlamasına vurgu yapmışlardır. En fazla kodlamanın yapıldığı faydalı bulma görüşündeki katılımcı öğretmen adayı (7 kk) “...çocukların birçok duyu organına hitap ettiği için öğrenmelerinde faydalı olur.” demiştir. Çocukların ilgisini çekmesine vurgu yapan (22 ek) “Dersler daha

eğlenceli hale getireceğinden çocukların ilgisini çeker...” şeklinde görüş bildirmiştir. Belirli etkinliklerde kullanılması gerektiğini savunan (5 kk) “*Bilgisayar destekli ders-etkinliğin sadece belli başlı etkinliklerde kullanılmasıyla olumlu bir eğitim sağlanabilir.*” diyerek kendini ifade etmiştir. Bilgisayar destekli ders/etkinlik yapmanın daha etkili ve verimli ders olanağı sunduğuna değinen (27 kk) “*...bu şekilde daha verimli olacağını düşünüyorum. Derslerin etkililiğinin artacağını düşünüyorum.*” şeklinde ifade kullanmıştır. Kolaylık sağlama noktasında katılımcılardan (16 kk) “*...hem kolaylık sağlar hem de farklı farklı etkinlikler yapılabilir...*” diyerek düşüncesini ortaya koymuştur. Kalıcılığın artmasına dikkat çeken (3 kk) “*...çocukların yaparak-yaşayarak öğrendikleri daha kalıcı olacaktır.*” diyerek düşüncesini vurgulamıştır. Bilgisayar destekli ders/etkinlik yapmanın öğrenci motivasyonunu arttırdığını savunan (42 kk) “*...ve gerekli olduğunu düşünüyorum. Öğrencinin motivasyonunu artırır...*” şeklinde kendini ifade etmiştir. Yeni öğrenmeleri destekleme görüşündeki (49 ek) “*...ya da çocuğun hiç öğrenmediği bir konuyu, kavramı vb. öğrenmesine yardımcı olabilir.*” diyerek görüş belirtmiştir. Öğrenilenleri pekiştirme noktasında katılımcılardan (24 kk) “*Çocuklara öğrendiklerini pekiştirme fırsatı sağlayabilir...*” demiştir ve son olarak bilgisayar destekli ders/etkinliğin zaman tasarrufu sağladığına vurgu yapan (22 ek) “*Ders esnasında bilgisayar kullanımı kesinlikle gereklidir. Zamandan tasarruf sağlayabilir...*” diyerek görüşünü dile getirmiştir.

Bilgisayar destekli ders/etkinlik yapmayı gerekli görmediğini savunan öğretmen adaylarının da bulunduğu belirtilmiştir. Bu konuda katılımcılar bilgisayar destekli ders/etkinlik yapmanın öğretmenleri tembelliğe ittiğine vurgu yapmışlardır. Bununla alakalı olarak katılımcılardan (53 kk) “*Okul öncesinde öğretmenler bilgisayar ile ders-etkinlik yapma konusunda bilgisayarı yardımcı olsun diye değil de direkt hazır etkinliği bulmak için kullanıyor bu da öğretmenleri tembelliğe itiyor...*” ve (17 kk) “*Bilgisayar destekli derslerin tabi ki avantajları oldukça fazla ancak bunun yanı sıra bu durumun öğretmenleri tembelleştirdiğini düşünüyorum.*” diyerek görüşlerine dikkat çekmişlerdir.

4.2.5. Kendini geliştirmek için yapılan alışmalar

Tablo 16’da okul öncesi ğretmen adaylarının kendilerini geliştirmek için yaptıkları çalışmalara ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 16. Kendini geliştirmek için yapılan çalışmalara ilişkin görüşler

Görüşler	f
Konferans, seminer, panel vb. alışmalara katılma	24
Alan ile ilgili makale ve kitap okuma	18
Çeşitli sertifika ve kurs programlarına katılma	14
Alan ile alakalı yenilikleri ve çalışmaları takip etme	12
Bilgisayar eēitimi alma	9
Kişisel gelişim kitapları okuma/film, videoları izleme	9
Sanatsal aktivitelere katılma	7

Öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmek için yaptıkları çalışmalarına ilişkin görüşleri alındığında katılımcıların; konferans, seminer, panel vb. alışmalara katılma, alan ile ilgili makale ve kitap okuma, çeşitli sertifika ve kurs programlarına katılma, alan ile alakalı yenilikleri ve çalışmaları takip etme, bilgisayar eēitimi alma, kişisel gelişim kitapları okuma/film, videoları izleme ve sanatsal aktivitelere katılma yönünde görüşler bildirdikleri görülmüştür. En fazla kodlamanın yapıldığı konferans, seminer, panel vb. alışmalara katılma görüşündeki katılımcılardan (17 kk) “*Kendimi geliştirmek için kulüp etkinliklerine, konferans ve panellere katılıp, okul öncesine dair ülkemizde olan gelişmeleri takip ediyorum...*” ve (22 ek) “*Kendi blmmle ilgili konular başta olmak üzere panellere ve oturumlara katılım saēlarım...*” diyerek görüşlerini bildirmişlerdir. Alan ile ilgili makale ve kitap okumaya vurgu yapan katılımcı (14 ek) “*Elimden geldiēince alanımla alakalı makaleler ve kitaplar okumaya çalışıyorum...*” demiştir. Çeşitli sertifika ve kurs programlarına katılma görüşündeki katılımcı (1 kk) “*eşitli sertifika ve kurs programlarına katılmayı hedeflerim. Alanımla ilgili yapılan çalışmaları takip eder, yeniliklerden haberdar olurum.*” şeklinde ifade kullanmıştır. Alan ile alakalı yenilikleri ve çalışmaları takip etme konusunda katılımcılardan (5 kk)

“Sık sık alanımla alakalı gündemi ve yeni gelişmeleri takip ederim...” diyerek düşüncesini vurgulamıştır. Bilgisayar eğitim almaya konusuna vurgu yapan katılımcılardan (12 ek) *“Bilgisayar programları ile bilgi edinmek için bilgisayar eğitim alabilirim...”* ve (4 kk) *“Bilgisayarı etkili kullanmak için kurslara gitmek istiyorum...”* demişlerdir. Kişisel gelişim kitapları okuma/film, videoları izleme görüşündeki katılımcı (23 kk) *“Genelde kişisel gelişim kitapları okurum veya bununla ilgili film ve videolar izlerim.”* diyerek görüşünü ortaya koymuştur ve son olarak sanatsal aktivitelere katılma görüşüne dikkat çeken katılımcı öğretmen adaylarından (19 kk) *“Özellikle kendi alanımla ilgili tüm sanatsal aktivitelere katılmaya özen gösteririm. Tiyatro, müzik vb. alandaki okul öncesi ile yenilikleri takip ederim.”* diyerek görüşünü belirtmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, çalışmada ortaya konan bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara, bu sonuçların alanda konuyla alakalı yapılmış çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılmasından oluşan tartışma bölümüne ve buna bağlı olarak ortaya çıkan önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Sonuç bölümünde, hem nicel hem de nitel bulgulardan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

5.1.1. Nicel bulgulara ilişkin sonuçlar

Nicel bulgulara ilişkin sonuçlar, okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ölçeği ile bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeğinden elde edilen bulgular ışığında ortaya konmuştur.

5.1.1.1. Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik inançları ölçeğine yönelik sonuçlar

1. Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak farklılık göstermiştir. Kadın öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek öz yeterlik inancına sahip oldukları belirlenmiştir. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ölçeğin “çok” aralığına denk gelmektedir.
2. Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinde sınıf düzeyi dikkate alındığında ise araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri sınıf düzeyine göre farklılaşmamıştır. 3.sınıf ve 4.sınıf öğretmen

adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ölçeğin “çok” aralığına denk gelmektedir.

5.1.1.2. Bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeğine yönelik sonuçlar

1. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları cinsiyetlerine göre farklılaşmamıştır. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum düzeyleri ölçeğin “katılıyorum” aralığına denk gelmektedir.
2. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarında sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. 4.sınıf öğretmen adaylarının 3.sınıf öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde bilgisayar destekli eğitim yapma tutumuna sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca 3.sınıf ve 4.sınıf öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapma tutum ortalamaları ölçeğin “katılıyorum” aralığına denk gelmektedir.
3. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları kendilerine ait bilgisayarlarının olup olmaması değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir. Kendine ait bilgisayarı olan öğretmen adaylarının, kendine ait bilgisayarı olmayan öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde bilgisayar destekli eğitim yapma tutumuna sahip oldukları belirlenmiştir. Kendine ait bilgisayarı olan ve olmayan öğretmen adaylarının, bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları için ölçekte “katılıyorum” aralığına denk gelecek şekilde görüş bildirdikleri belirlenmiştir.
4. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarında kendilerine ait internet bağlantısına sahip olup olmama değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Kendine ait internet bağlantısına sahip olan ve olmayan öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları için ölçekte “katılıyorum” aralığına denk gelecek şekilde görüş belirttikleri ortaya çıkmıştır.
5. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları gün içinde bilgisayarı kullanma sıklığı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Gün içinde bilgisayarı kullanma sıklığı 3-4 saat olan öğretmen adaylarının bilgisayarı 1-2 saat kullanan ve hiç kullanmayan öğretmen

adaylarına göre, bilgisayarı 5 saat ve üstü kullanan öğretmen adaylarının ise bilgisayarı hiç kullanmayan öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde bilgisayar destekli eğitim yapma tutumuna sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca gün içinde bilgisayar kullanma sıklığı 1-2 saat, 3-4 saat, 5 saat ve üstü ve hiç olan öğretmen adaylarının, bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları ölçeğin “katılıyorum” aralığına denk gelmektedir.

5.1.1.3. Okul öncesi öğretmen adaylarının, bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları ve öz yeterlik inançları arasındaki korelasyona ilişkin sonuç

Okul öncesi öğretmen adaylarının, öz yeterlik inançları ve BDE yapmaya ilişkin tutumları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri yükseldikçe bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum puanlarının da yükseldiği söylenebilir.

5.1.2. Nitel bulgulara ilişkin sonuçlar

Bu bölümde çalışmanın nitel bulgularına ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

1. Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının kendilerini hem yeterli buldukları hem de yetersiz gördükleri bazı durumlar bulunmaktadır. İleride yürütecekleri öğretmenlik mesleğinde kendilerini yeterli görme durumlarına ilişkin olarak, değişen şartlara ayak uydurabilme, çocuklarla iyi iletişim kurabilme, çocukları hayata iyi bir birey olarak hazırlayabilme, çocukların gelişimine uygun davranabilme, değişen şartlara ayak uydurabilme, iyi planlama ve iyi gözlem yapabilme noktasına vurgu yapmışlardır. Değişen şartlara ayak uydurabilme, öğretmen adaylarının kendilerini yeterli buldukları görüşlerde en fazla vurgu yapılan görüş olarak belirlenmiştir. İleride yürütecekleri öğretmenlik mesleğinde kendilerini yeterli görmedikleri durumlarda ise, daha fazla deneyim ve tecrübeye ihtiyaç duyma, teoriyi uygulamaya dökememe, yanlış meslek seçimi, karakter özelliklerinin mesleğe uygun olmaması, kriz durumlarını yönetememe, aldığı eğitimi yetersiz bulma, aileler ile iletişim sorunu yaşama ve öz güven eksikliğine

vurgu yapmışlardır. Daha fazla deneyim ve tecrübeye ihtiyaç duyma, öğretmen adaylarının kendilerinde yeterli görmedikleri durumlarda frekansı en yüksek olan görüştür.

2. Ulaşılan bir diğer sonuç, okul öncesi öğretmen adaylarının ileride yürütecekleri öğretmenlik mesleğinde bilgisayar kullanma becerisine sahip olmanın önemine ilişkindir. Buna göre katılımcılar bilgisayarın, etkinlik bulma ve dersi planlamada kolaylık sağlama, dersi daha etkili ve verimli hale getirme, çocukların ilgi ve dikkatini çekmeye yardımcı olma, soyut düşünceleri somutlaştırma, teknolojiye ayak uydurabilecek nesil yetiştirmeye yardımcı olma, kalıcı öğrenme sağlama, çocuklara ulaşamayacağı fırsatlar sunma, düz anlatımdan uzak ders işleme ve zaman tasarrufu sağlaması gibi önemine değinmişlerdir. En fazla vurgulanan görüş ise bilgisayarın etkinlik bulma ve dersi planlamada öğretmenlere sağladığı kolaylık olmuştur.
3. Bilgisayardan yararlanarak öğrencilere etkinlik hazırlama ve uygulama yeterliliğine ilişkin olarak öğretmen adaylarının kendilerini hem yeterli buldukları hem de yeterli bulmadıkları durumlar bulunmaktadır. Verilmesi gereken kazanıma uygun etkinlik hazırlayabilme, bilgisayar sayesinde farklı etkinlikler bulabilme ve yaratıcılığı kullanma öğretmen adaylarının kendilerini yeterli buldukları durumlardır. Kendilerini yeterli bulmadıkları durumlar ise daha çok alınan bilgisayar dersindeki bilgilerle sınırlı kalma ile ilgilidir. Bu konuda katılımcılar, yeterli tecrübeye sahip olmamaya vurgu yapmışlardır.
4. Araştırma kapsamında ulaşılan bir başka sonuç, bilgisayar destekli ders/etkinlik yapma konusundadır. Öğretmen adayları, bilgisayar destekli ders/etkinlik yapmayı gerekli görme ve gerekli görmeme şeklinde iki farklı görüş ortaya koymuştur. Gerekli görme grubundaki görüşler fayda sağlama, çocukların ilgisini çekme, belirli etkinliklerde kullanma, daha etkili ve verimli ders olanağı sunma, kolaylık sağlama, kalıcılığı artırma, öğrenci motivasyonunu artırma, yeni öğrenmeleri destekleme, öğrenilenleri pekiştirme ve zaman tasarrufu sağlama şeklindedir. Fayda sağlama bu grupta en çok vurgulanan görüş olmuştur. Gerekli görmeme grubundaki görüşler ise öğretmeni tembelliğe itme şeklinde olmuştur.

5. Öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmek için, çalışmalara ilişkin olarak konferans, seminer, panel vb. çalışmalara katılma, alan ile ilgili makale ve kitap okuma, çeşitli sertifika ve kurs programlarına katılma, alan ile alakalı yenilikleri ve çalışmaları takip etme, bilgisayar eğitimi alma, kişisel gelişim kitapları okuma/film, videoları izleme ve son olarak da sanatsal aktivitelere katılmayı önemsedikleri görülmüştür.

5.2. Tartışma

Günümüzdeki teknolojik gelişmeler, eğitim faaliyetlerine yeni imkanlar sunmaktadır. Bu imkanların ilk sırasında bilgisayarlar gelmektedir. Bu imkanların eğitim ortamında kullanılması büyük oranda öğretmenlere bağlıdır. Eğitimin amacına ulaşması ve etkili olması, öğretmenin öğrenme-öğretme ortamında kullandığı araç-gerece ve kullanmış olduğu yöntem, tekniğe bağlıdır. Öğrenme-öğretme ortamının etkililiği için bir diğer faktör ise öğretmenin davranışlarıdır. Öğretmenlerin mesleki sorumluluklarını yerine getirebilmesi, öğretmen yeterliliklerini kazanmış olması ile aynı doğrultudadır. Öğretmenlerin bu sorumlulukları yerine getirebilmesi aldıkları eğitime ek olarak öz yeterlik inançları ile de alakalıdır.

Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlikleri ile bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarına yönelik yürütülen bu çalışmada, elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlar ortaya konmuştur. İlk olarak okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinin, cinsiyete göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Kadın öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek öz yeterlik inanç düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Çalışmada ortaya çıkan bu farklılık, okul öncesi öğretmenliği bölümündeki öğrencilerin büyük çoğunluğunun kadın olması ve cinsiyete göre dağılımın dengeli olmaması ile açıklanabilir. İlgili araştırmalarda ise genellikle öğretmen ya da öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinin cinsiyete göre değişmediği görülmüştür (Yenice, 2012; Bütün Kuş, 2005; Yılmaz ve diğerleri, 2016; Uysal ve Kösemen, 2013).

Çalışmadan elde edilen bir diğer sonuç ise, okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinin, 4.sınıf öğrencilerinin öz yeterlik inanç ortalamalarının, 3.sınıf öğrencilerinin öz yeterlik inanç ortalamalarından daha yüksek olmasına rağmen

sınıf düzeyinde farklılaşmamasıdır. Bu sonuç daha önce yapılmış olan çalışmalarla örtüşmektedir. Yenice (2012), fen bilgisi, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği anabilim dallarında öğrenim görmekte olan 429 öğretmen adayı ile yaptığı çalışmada sınıf değişkeni bakımından öz yeterlik inanç düzeyinde anlamlı bir fark bulunmadığını ortaya koymuştur. Uysal ve Kösemen (2013) ise, eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan 117 öğretmen adayı ile yaptıkları çalışmalarında, öğretmen adaylarının genel öz yeterlik inançlarının sınıf değişkeni açısından anlamlı biçimde farklılaşmadığını belirtmişlerdir.

Çalışmada ulaşılan bir başka sonuç, okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmamasıdır. Başka bir deyişle, okul öncesi eğitimde kadın ve erkek öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin benzer tutumlara sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Alan yazındaki birçok araştırma bu sonucu desteklemektedir. Yıldırım ve Kaban (2010) BÖTE bölümünde öğrenim gören 120 öğretmen adayı ile yaptıkları çalışmalarında, cinsiyet değişkeninin BDE yapma tutumunda anlamlı biçimde farklılık oluşturmadığını görmüşlerdir. Çelik ve Bindak (2005) ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelediği çalışmalarında, kadın ve erkek öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutum puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Karataş ve diğerlerinin (2015) 253 öğretmen adayı ile yaptıkları çalışmalarında da öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarında, cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ancak bu durumla birlikte birkaç çalışmada ise, cinsiyet değişkeninin öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapma tutumunda fark oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar mevcut araştırmanın sonucuyla uyuşmamaktadır (Berkant, 2013; Kutluca ve Ekici, 2010; Yılmaz ve diğerleri, 2016).

Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarında sınıf değişkenine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmüştür. 4.sınıf öğretmen adaylarının 3.sınıf öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde bilgisayar destekli eğitim yapma tutumuna sahip olduğu tespit edilmiştir. Benzer durum, Yıldırım ve Kaban'ın (2010) çalışmasında da görülmüştür. Sınıf seviyesi açısından BDE'ye karşı en olumlu yaklaşımı son sınıflar göstermektedir. Sınıf düzeyi

arttıkça BDE yapmaya ilişkin tutumun artması, edinilen bilgi ve tecrübelerin artması ile açıklanabilir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının kendilerine ait bilgisayarlarının olup olmamasının, BDE yapmaya ilişkin tutumlarını ne şekilde etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre, öğretmen adaylarının kendilerine ait bilgisayarlarının olup olmaması değişkeni istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir. Kendine ait bilgisayarı olan öğretmen adaylarının, kendine ait bilgisayarı olmayan öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde bilgisayar destekli eğitim yapma tutumuna sahip oldukları belirlenmiştir. Bu durumu destekleyen bazı araştırmalar da mevcuttur. Berkant (2013), 166 öğretmen adayı ile yaptığı çalışmada, kendine ait bilgisayarı olan öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya yönelik tutumlarının kendine ait bilgisayarı olmayanlara kıyasla anlamlı biçimde yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Aynı şekilde Çelik ve Bindak (2005) da öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarını incelediği çalışmada, bilgisayarı olan öğretmenlerin bilgisayarı olmayan öğretmenlere göre, bilgisayara yönelik tutumlarını anlamlı derecede yüksek bulmuştur. Kızılırmak (2008) ise 133 ilköğretim İngilizce öğretmeni ile yaptığı çalışmada, evinde bilgisayarı olan öğretmenlerin evinde bilgisayarı olmayan öğretmenlere göre BDE'ye karşı daha olumlu yaklaştıkları sonucuna ulaşmıştır. Alan yazında öğretmen ya da öğretmen adaylarının BDE'ye ilişkin tutumlarında, kendilerine ait bilgisayarlarının olup olmaması değişkenine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermeyen araştırmalar da bulunmaktadır (Aral ve diğerleri, 2007; Erkan, 2004).

Çalışmadaki bir diğer uygulamada ise okul öncesi öğretmen adaylarının kendilerine internet bağlantısına sahip olup olmamasının, BDE yapmaya ilişkin tutumlarını ne şekilde etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır. Okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumlarında kendilerine ait internet bağlantısına sahip olup olmama değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Mevcut çalışmanın sonucuyla uyuşmayan Kızılırmak'ın (2008) çalışmada ise kendine ait internet bağlantısı olan öğretmenlerin, kendine ait internet bağlantısı olmayan öğretmenlere göre BDE' de kendini daha yeteli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise, okul öncesi öğretmen adaylarının bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutumları gün içinde bilgisayarı kullanma

sıklığı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Gün içinde bilgisayarı kullanma sıklığı 3-4 saat olan öğretmen adaylarının bilgisayarı 1-2 saat kullanan ve hiç kullanmayan öğretmen adaylarına göre, bilgisayarı 5 saat ve üstü kullanan öğretmen adaylarının ise bilgisayarı hiç kullanmayan öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde bilgisayar destekli eğitim yapma tutumuna sahip oldukları belirlenmiştir. Benzer bir durum da Çelik ve Bindak 'ın (2005) çalışmasında karşımıza çıkmaktadır. Çelik ve Bindak'ın (2005) çalışmasının sonucunda bilgisayarı daha sık olarak kullanan öğretmenlerin tutumlarının bilgisayarı hiç kullanmayan veya nadiren kullanan öğretmenlerin tutumlarından anlamlı derecede daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

5.3. Öneri

Araştırma sonuçları ışığında aşağıdaki öneriler getirilebilir:

- Araştırma sonuçları dikkate alındığında, genel itibariyle öğretmen adaylarının BDE yapmalarına ilişkin tutumlarında olumsuz bir durum olmadığı ancak 4.sınıftaki öğretmen adaylarının BDE yapmaya ilişkin tutumlarının 3.sınıftaki öğretmen adaylarına göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda özellikle yürütülen derslerde BDE odaklı etkinliklere daha fazla zaman ayrılması önerilebilir.
- Araştırma okul öncesi öğretmenliği 3. ve 4. sınıf öğretmen adayları ile yürütülmüştür. Farklı kademelerde öğrenim gören öğrencilere de uygulanarak sonuçlar karşılaştırılabilir.
- Farklı değişkenlerle ilişkilerin belirlenmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Öğretmen yetiştirmeye yönelik kurumlarda, eğitim alanı dersleri verilmeden önce öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri belirlenebilir.
- Katılımcı grubunun farklı olduğu ve daha uzun uygulama süreli çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, A. ve Çelikkaleli, Ö. (2006). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretimi Öz-Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Öğrenim Türü ve Üniversitelerine Göre İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 98-110.
- Akkoyunlu, B. (1995). Bilgi Teknolojilerinin Okullarda Kullanımı ve Öğretmenlerin Rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 105-109.
- Akkoyunlu, B., Orhan, F. ve Umay, A. (2005). Bilgisayar Öğretmenleri İçin “Bilgisayar Öğretmenliği Öz-Yeterlik Ölçeği” Geliştirme Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 1-8.
- Alkan, C. (2005). *Eğitim Teknolojisi*. (7.baskı). Ankara, Anı Yayıncılık.
- Aral, N., Ayhan, A., Ünlü, Ö., Erdoğan, N. ve Ünal, N. (2007). Anaokulu ve Anasınıfı Öğretmenlerinin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 1-8.
- Arı, M. ve Bayhan, P. (2003). *Okul Öncesi Dönemde Bilgisayar Destekli Eğitim*. (3.baskı). İstanbul, Epsilon Yayıncılık.
- Arslan, A. (2006). Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 24-33.
- Arslan, A. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Öz Yeterlik İnancı Kaynaklarının Öğrenme ve Performansla İlgili Öz Yeterlik İnancını Yordama Gücü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1907-1920.
- Ashton, P. (1984). Teacher Efficacy: A Motivational Paradigm for Effective Teacher Education. *Journal of Education*, 35(5), 28-32.
- Aşkar, P. ve Umay, A. (2001). İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Bilgisayarla İlgili Öz-Yeterlik Algısı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1-8.
- Azar, A. (2010). Ortaöğretim Fen Bilimleri ve Matematik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlilik İnançları. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 235-252.
- Bandura, A. (1977). Self-Efficacy: Toward A Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.

- Bandura, A. (1991). Self-Regulatory Mechanisms Governing the Impact of Social Comparison on Complex Decision Making. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(6), 941-951.
- Bandura, A. (1995). Exercise of Personal and Collective Efficacy in Changing Societies, Bandura, A. (Eds). *Self-Efficacy in Changing Societies*. Stanford University, Cambridge University Press, 1-45.
- Bandura, A., Pastorelli, C., Barbaranelli, C. and Cappara, G.V. (1999). Self-Efficacy Pathways to Childhood Depression. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76(2), 258-269.
- Benzer, F. (2011). *İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Öz Yeterlik Algılarının Analizi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Berkant, H. G. (2013). Öğretmen Adaylarının Bilgisayara Yönelik Tutumlarının ve Öz-Yeterlik Algılarının ve Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *The Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3, 11-22.
- Bütün Kuş, B. (2005). *Öğretmenlerin Bilgisayar Öz-Yeterlik İnançları ve Bilgisayar Destekli Öğretime Yönelik Tutumları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyükduman, F. (2006). *İngilizce Öğretmen Adaylarının İngilizce ve Öğretmenlik Becerilerine İlişkin Öz-Yeterlik İnançları Arasındaki İlişki*. Yayımlanmamış doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. (2003). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. (3.baskı). Ankara, Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (14. Baskı). Ankara, Pegem Yayınları.
- Chambers, S. M. and Hardy, J. C. (2005). Length of Time in Student Teaching: Effects on Classroom Control Orientation and Self-Efficacy Beliefs. *Educational Research Quarterly*, 28(3), 3-9.

- Creswell, J. W., Plano Clark, V. L., Gutmann, M. L. and Hanson, W. E. (2003). Advanced mixed methods research design, Abbas Tashakkori ve Charles Teddlie (Eds). *Handbook of Mixed Methods: in Social & Behavioral Research*, California, SAGE Publications Inc, 209-240.
- Creswell, J. W. and Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and Conducting Mixed Methods Research. (2nd Edition)*. California: SAGE Publications Inc.
- Çelik, H. C. ve Bindak, R. (2005). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 27-38.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. (3.baskı). Trabzon, Celepler Matbaacılık.
- Çetin, Ü. (2007). *ARCS Motivasyon Modeli Uyarınca Tasarlanmış Eğitim Yazılımı ile Yapılan Öğretimle Geleneksel Öğretimin Öğrencinin Başarısı ve Öğrenmenin Kalıcılığı Açısında Karşılaştırılması*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S. S. ve Yağcı, E. (2001). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. (1.baskı). Ankara, Pegem Yayıncılık.
- Deniz, L. (1995). Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Tutumları. *M.Ü Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 51-60.
- Durukan, E. (2011). İlköğretim 6. Sınıfta Bilgisayar Destekli Öğretimin Dil Bilgisi Başarılarına ve Kavram Yanılgılarına Etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 319-334.
- Engin, A. O., Tösten, R. ve Dursun Kaya, M. (2010). Bilgisayar Destekli Eğitim. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 69-80.
- Epçaçan, C. ve Demirel, Ö. (2011). Okuduğunu Anlama Öz Yeterlik Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(16), 120-128.
- Erkan, S. (2004). Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumu Üzerine Bir İnceleme. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 141-145.
- Gins, I. S. and Watters, J. J. (1995). Origins of, and changes in preservice teachers' science teaching self efficacy. Web: <http://eprints.qut.edu.au/1761/1/1761.pdf> adresinden 10 Mayıs 2011'de alınmıştır.

- Goddard, D., Hoy, W. K. and Woolfolk Hoy, A. (2004). Collective Efficacy Beliefs: Theoretical Developments, Empirical Evidence, and Future Directions, *Educational Researcher*, 33(3), 3-13.
- Göktaş, Z. ve Yetim, A. A. (2004). Öğretmenin Mesleki ve Kişisel Nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 541-550.
- İşman, A. (2001). Bilgisayar ve Eğitim. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1-34.
- İşman, A. (2011). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. (4.baskı). Ankara, Pegem Yayıncılık.
- Kacar, A. Ö. ve Doğan, N. (2007). Okul Öncesi Eğitimde Bilgisayar Destekli Eğitimin Rolü. *Akademik Bilişim*, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, 1-11.
- Kahraman, E. (2013). *Türkçe Öğretmenlerinin Bilgisayar Destekli Eğitime ve Teknolojiye Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (30.baskı). Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karataş, H., Alcı, B. ve Karabıyık Çeri, B. (2015). Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 1-9.
- Kayadurman, H., Sarıkaya, M. ve Seferoğlu, S. S. (2011, 2-4 Şubat). Eğitimde FATİH Projesinin Öğretmenlerin Yeterlik Durumları Açısından İncelenmesi. *XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 123-129, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Keser, H. (1988). *Bilgisayar Destekli Öğretim için Bir Model Önerisi*. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kotaman, H. (2008). Özyeterlilik İnancı ve Öğrenme Performansının Geliştirilmesine İlişkin Yazın Taraması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 111-133.
- Kızılırmak, F. (2008). *İlköğretim İngilizce Öğretmenlerinin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Görüşleri (Isparta İli Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Kurbanoğlu, S. S. (2004). Öz-Yeterlilik İnancı ve Bilgi Profesyonelleri İçin Önemi. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 137-152.

- Kurt, T. (2012). Öğretmenlerin Öz Yeterlik ve Kolektif Yeterlik Algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 195-227.
- Kutluca, T. ve Ekici, G. (2010). Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutum ve Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 177-188.
- MEB. (2006). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*, Ankara, MEB.
- Memmedova, A. ve Seferoğlu, S.S. (2002). Bilgisayar Destekli Eğitimde (BDE)'de Rol Alan Formatör Öğretmenlerin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine ve BDE Uygulamasına İlişkin Görüşleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4, 351-358.
- Oğuz, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz Yeterlik İnançlarının İncelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, 281-290.
- Özata, H. (2007). *Öğretmenlerin Öz-Yeterlik Algılarının ve Örgütsel Yenileşmeye İlişkin Görüşlerinin Araştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Özdemir, S. M. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretim Sürecine İlişkin Öz Yeterlik İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54, 277-306.
- Özenoğlu Kiremit, H. (2006). *Fen Bilgisi Öğretmenliği Öğrencilerinin Biyoloji ile İlgili Öz-Yeterlik İnançlarının Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Sapancı, M. (2010). *Güzel Sanatlar Eğitimi Öğrencilerinin Bilişüstü Farkındalık Düzeyleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz-Yeterlik İnançlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Schunk, D. H. (1985). Self-Efficacy and Classroom Learning. *Psychology in the Schools*, 22(2), 208-223.
- Skaalvik, E. M. and Skaalvik, S. (2007). Dimensions of Teacher Self-Efficacy and Relations With Strain Factors, Perceived Collective Teacher Efficacy, and Teacher Burnout. *Journal of Educational Psychology*, 99(3), 611-625.
- Taşpınar, M. (2016). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. (9.baskı). Ankara, Edge Akademi Yayıncılık.

- Tepe, D. (2011). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançlarını Belirleme Ölçeği Geliştirme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Tschannen-Moran, M., Woolfolk Hoy, A. and Hoy, W. K. (1998). Teacher Efficacy: Its Meaning and Measure. *Review of Educational Research*, 68(2), 202-248.
- Tschannen-Moran, M. and Woolfolk Hoy, A. (2001). Teacher Efficacy: Capturing An Elusive Construct. *Teaching and Teacher Education*, 17, 783–805.
- Türk, Ö. (2008). *İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlikleri ve Mesleki Doyumlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uşun, S. (2013). *Bilgisayar Destekli Öğretimin Temelleri*. (3.baskı). Ankara, Nobel Yayıncılık.
- Uysal, İ. ve Kösemen, S. (2013). Öğretmen Adaylarının Genel Öz-Yeterlik İnançlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 217-226.
- Yenice, N. (2012). Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik Düzeyleri ile Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 36-58.
- Yıldırım, S. ve Kaban, A. (2010). Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitime Karşı Tutumları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 158-168.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (10.baskı). Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E., Tomris, G. ve Kurt, A. A. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özyeterlik İnançları ve Teknolojik Araç-Gereç Kullanımına Yönelik Tutumları: Balıkesir İli Örneği. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 6(1), 1-26.
- Yoldaş, C., Yetim, G. ve Küçüköğlü, N. E. (2016). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançlarının Karşılaştırılması. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 48, 90-102.
- Zimmerman, B. J. (1995). Self-Efficacy and Educational Development, Bandura, A. (Eds). *Self-Efficacy in Changing Societies*. Stanford University, Cambridge University Press, 202-231.

EKLER

EK 1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançları Ölçeği

Değerli Öğretmen Adayım,

Bu araştırma, sizin okul öncesi eğitimi ve öğretimi alanındaki kişisel ve mesleki yeterlik düzeyinizi kendi bakış açınızla değerlendirmeniz amacıyla yapılmaktadır. Aşağıda bazı kişisel özelliklerinizi belirlemek amacıyla oluşturulan bilgi formu ve “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançları Ölçeği” olmak üzere 2 tane form vardır. Ölçekte 37 madde bulunmaktadır. Lütfen bu maddeleri dikkatlice okuyunuz ve beş seçenekten (Hiç | Az | Orta | Çok | Tamamen) yalnızca birini işaretleyiniz (X). Elde edilen bilgiler “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnançları ile Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumlarının İlişkisi” isimli yüksek lisans tezinde kullanılacaktır. Verilen yanıtlar gizli tutulacaktır ve belirtilen amaç dışında kullanılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Esra YEL
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü

1. Cinsiyet☐ Kız ☐ Erkek**2. Öğrenim Görmekte Olduğunuz Üniversite**

.....

3. Sınıf☐ 3 ☐ 4

MADDELER		Katılım Düzeyiniz				
		Hi	Az	Or	Ço	Ta
1.	Öğrenme ortamını öğrencilerimin problem çözme becerilerini destekleyecek şekilde düzenleyebilirim.					
2.	Olumsuz öğrenci davranışları için çözümler üretebilirim.					
3.	Türkçeyi kurallarına uygun ve anlaşılır bir biçimde kullanabilirim.					
4.	Öğrenme ortamını öğrencilerimin yaratıcılığını destekleyecek şekilde düzenleyebilirim.					
5.	Öğrencilerimin kendilerini ifade etme çabalarını cesaretlendirebilirim.					
6.	Öğrencilerime başarıyı yaşayacakları fırsatlar yaratabilirim.					
7.	Sınıfımda öğrenmeyi engelleyen etmenleri belirleyip analiz ederek, öğrencilerimin ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yapabilirim.					
8.	Öğrencilerimin olumlu davranışlarını ödüllendirebilirim.					
9.	Tüm öğrencilerimi etkinliklere motive edebilirim.					
10.	Öğrencilerime, bir birey olarak değer verdiğimi hissettirebilirim.					
11.	Öğrencilerime açık ve anlaşılır açıklamalar yapabilirim.					
12.	Öğrencilerime, öğrendiklerini günlük yaşama aktarabilecekleri fırsatlar yaratabilirim.					
13.	Öğrenme ortamının tehlikelerden uzak, estetik, temiz ve düzenli olmasını sağlayabilirim.					

14.	Öğrencilerimin ailelerine karşı anlayışlı ve duyarlı davranabilirim.					
15.	Öğrencilerime davranışlarımla model olabilirim.					
16.	Ailelerin öğrenme süreciyle ilgili kararlara katılımını sağlayabilirim.					
17.	Öğrencilerimi girişken olmaya özendirebilirim.					
18.	Ailelere, okul ve sınıf etkinliklerine katılmaları için özendirici çalışmalar yapabilirim.					
19.	Öğrenme ortamının fiziksel koşullarını (ilgi köşelerinin düzenlenmesinde, öğrencilerin oturma düzeni vb.) öğrenmeyi destekleyecek biçimde düzenleyebilirim.					
20.	Etkinliklerimde, öğrencilerimin bireysel farklılıklarını ve gereksinimlerini göz önünde tutabilirim.					
21.	Sesimin tonunu ve gerekli vurgulamaları uygun şekilde ayarlayabilirim.					
22.	Öğrencilerimin sınıf kurallarına uymalarını sağlayabilirim.					
23.	Öğrencilerimin gelişim düzeylerine uygun amaçlar belirleyebilirim.					
24.	Öğrencilerimle göz teması kurabilirim.					
25.	Sınıfımda işbirlikçi bir ortam yaratabilirim.					
26.	Öğrencilerimi özerk olmaya özendirebilirim.					
27.	Ailelerin çeşitli beceri ve uzmanlık alanlarından eğitim ortamında yararlanabilirim.					
28.	Günlük planımı hazırlarken öğrencilerimin tüm gelişim alanlarına (bilişsel, duygusal, sosyal ve psikomotor) yönelik etkinlikler hazırlayabilirim.					
29.	Öğrenme sürecini etkili bir şekilde planlayabilirim.					
30.	Etkinlikler arası geçişleri dersin akışını					

	bozmayacak şekilde planlayabilirim.					
31.	Öğrencilerimin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlayabilirim.					
32.	Öğrencimin istenmeyen davranışlarını değiştirebilmek için ailelerle işbirliği yapabilirim.					
33.	Günlük planımda bireysel ve grup etkinliklerine dengeli biçimde yer verebilirim.					
34.	Beden dilini (duruş, mimikler, göz teması, el-kol hareketleri vb.) etkili bir şekilde kullanabilirim.					
35.	Öğrenme sürecinde zamanı etkin kullanabilirim.					
36.	Günlük planıma yakın çevrenin özelliklerini yansıtabilirim.					
37.	Aileleri, okul öncesi öğrencisinin gelişim özellikleri ve gereksinimleri hakkında bilgilendirmek için çalışmalar düzenleyebilirim.					

EK 2. Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği

Değerli Öğretmen Adayım,

Aşağıda bazı kişisel özelliklerinizi belirlemek amacıyla oluşturulan bilgi formu ve “Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği” olmak üzere 2 form bulunmaktadır. Ölçekte 20 madde almaktadır. Lütfen bu maddeleri dikkatlice okuyunuz ve beş seçenekten (Kesinlikle Katılıyorum | Katılıyorum | Kararsızım | Katılmıyorum | Kesinlikle Katılmıyorum) yalnızca birini işaretleyiniz (X). Elde edilen bilgiler “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnançları ile Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumlarının İlişkisi” isimli yüksek lisans tezinde kullanılacaktır. Verilen yanıtlar gizli tutulacaktır ve belirtilen amaç dışında kullanılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Esra YEL
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü

1. Cinsiyet

☐ Kız ☐ Erkek

2. Öğrenim Görmekte Olduğunuz Üniversite

.....

3. Sınıf

☐ 3 ☐ 4

4. Kendinize ait bilgisayara sahip misiniz?

☐ Evet ☐ Hayır

5. Kendinize ait internet bağlantısına sahip misiniz?

☐ Evet ☐ Hayır

6. Gün içinde bilgisayarı kullanma sıklığınız kaç saattir?

☐ 1-2 ☐ 3-4 ☐ 5 ve üstü

MADDELER		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.	Bilgisayar eğitimde etkili kullanılamaz.					
2.	Bilgisayarı derste isteyerek ve severek kullanırım.					
3.	Mecbur kalmadıkça bilgisayar dersi desteklemek amacıyla kullanmam.					
4.	BDE benim için önemli bir konudur.					
5.	BDE ile yapılan derslerde öğrenciler yaratıcılıklarını geliştiremez.					
6.	Bilgisayarı derslerimde daha etkili kullanmanın yollarını araştırırım.					
7.	Bilgisayarla eğitimi bir türlü bağdaştıramıyorum.					
8.	Bilgisayarın kullanıldığı derslerde öğrenciler daha iyi öğrenir.					
9.	BDE yapmak yerine konuyu kendim anlatırım.					
10.	Öğretmenler bilgisayar kullanmaya teşvik edilmelidir.					
11.	BDE ile ders yapmak zaman kaybıdır.					
12.	Bilgisayar öğrencilerin dikkatini çekmede etkili araçtır.					
13.	BDE ile öğrenciler diğer yöntem ve tekniklere göre daha az öğrenir.					

14.	Bilgisayar yardımıyla yapılan dersler eğlenceli geçer.					
15.	Bilgisayar desteği ile yapılan eğitimin katkısı harcanan emeği karşılamaz.					
16.	Her sınıfta bilgisayar aktif bir şekilde kullanılmalıdır.					
17.	Dersleri yaparken bilgisayarı öğretim amaçlı kullanmayı düşünmem.					
18.	Bilgisayarın etkili bir öğretim aracı olduğunu düşünüyorum.					
19.	Bilgisayarın başından biran önce kalkmak isterim.					
20.	Derslerimde bilgisayar kullanmaya çalışırım.					

EK 3. Görüşme Formu

Sınıfınız:

☐ 3 ☐ 4

Öğrenim Görmekte Olduğunuz

Üniversite:.....

1. İleride yürüteceğiniz meslekte kendinizi yeterli görme durumuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?
2. Yürüteceğiniz meslekte bilgisayar kullanımı becerisine sahip olmanın önemine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3. Bilgisayardan yararlanarak öğrencilerinize etkinlik hazırlama ve uygulama noktasındaki yeterlilik düzeyine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
4. Bir okul öncesi öğretmen adayı olarak bilgisayar destekli ders-etkinlik yapma konusundaki görüşleriniz nelerdir?
5. Kendinizi geliştirmek için ne tür çalışmalara katılırsınız veya ne tür çalışmalar yaparsınız?

EK 4. İzin Belgeleri

Esra Yel

Sayın Hocam, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında yüksek lisans

ali.arslan@beun.edu.tr

alıcı ben

30 Eki 2017 [Ayrıntılar](#)

Esra hocam merhabalar,

Ölçeği tezinizde kullanabilirsiniz.

İyi çalışmalar dilerim.

esraayell

Teşekkür ederim hocam. Samsung Galaxy akıllı
telefonumdan gönderildi. ----- Orijinal mesaj -----

Esra Yel

Sayın Hocam, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalında yüksek lisans

Kamile DEMİR

alıcı ben

21 Eki 2017 [Ayrıntılar](#)

Kullanabilirsiniz Esra. Çalışmanızda başarılar dilerim

iPhone'umdan gönderildi

Esra Yel <esraayell@gmail.com> şunları yazdı (21 Eki 2017
20:28):

Esra Yel

Teşekkür ederim Hocam. 21 Ekim 2017 20:38 tarihinde
Kamile DEMİR <kamile.demir@alanya.edu.tr> yazdı:

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı :97132852/050.01.04/
Konu :Yrd. Doç. Dr. Ayşe Ülkü KAN (Yük. Lis. Öğr. Esra YEL)

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALINA

İlgi :06/11/2017 tarihli, 229312 sayılı ve "Esra YEL" konulu yazı

Anabilim Dalınız Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Ayşe Ülkü KAN yönetiminde, Yük. Lis. Öğr. Esra YEL'e ait **"Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnançları ile Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumlarının İlişkisi"** konulu çalışma ile ilgili Etik Kurul Kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır.
Prof. Dr. Mustafa KAPLAN
Kurul Başkanı

Not : Araştırmacıların TÜBİTAK'a yapılacak başvurular için, tüm üyelerin ıslak imzalarının bulunduğu etik kurul kararını talep etmeleri gerekmektedir.

EK :
Etik Kurul Kararı 1(bir) sayfa

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

ETİK KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	ÇALIŞMACININ ADI SOYADI
30.11.2017	16	17	Yrd. Doç. Dr. Ayşe Ülkü KAN

KARAR

“Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnançları ile Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumlarının İlişkisi” konulu çalışma etik kurulumuzda görüşülmüş olup; çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oybirliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa KAPLAN (Başkan)			
Prof. Dr. Demet ÇİÇEK (Üye)	İmza	Prof. Dr. Figen DEVECİ (Üye)	İmza
Prof. Dr. Erdal TAŞKIN (Üye)	İmza	Prof. Dr. Nuri GÖMLEKSİZ (Üye)	İmza
Doç. Dr. Funda GÜLCÜ BULMUŞ (Üye)	Bulunmadı	Doç. Dr. Süleyman İLHAN (Üye)	İmza
Doç. Dr. İrfan EMRE (Üye)	İmza	Doç. Dr. Sebahattin DEVECİOĞLU (Üye)	İmza
Doç. Dr. Özge HANAY (Üye)	İmza	Doç. Dr. Taner YILDIRIM (Üye)	Bulunmadı
Yrd. Doç. Dr. Nurhan HALİSDEMİR (Üye)	Bulunmadı	Yrd. Doç. Dr. Mehmet TUZCU (Üye)	İmza

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Genel Sekreterlik

Sayı :11611387/044/
Konu :Anket Uygulama İzni (Esra YEL)

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi :21/02/2018 tarih ve 48668769/044/249398 sayılı yazınız.

Danışmanlığını Yrd. Doç. Dr. Ayşe Ülkü KAN'ın yürüttüğü, Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Esra YEL'in, "*Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ile Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumlarının İlişkisi*" konulu tez çalışması kapsamında hazırladığı anketi; Üniversitemizin Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulama talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgileriniz ile gereğini rica ederim.

e-imzalıdır.
Prof. Dr. Kutbeddin DEMİRDAĞ
Rektör

T.C.
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : 30182376-044-E.2039
Konu : Anketler

06/03/2018

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 23/02/2018 tarihli ve 73054 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Esra YEL'in "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Özyeterlilik İnançları ile Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumlarının İlişkisi" konulu tez kapsamında hazırladığı anket çalışmasını Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulama talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır

Prof.Dr. Ünal KILIÇ

Rektör a.

Rektör Yardımcısı

Mevcut Elektronik İmzalar

ÜNAL KILIÇ (Genel Evrak ve Arşiv Şube Müdürlüğü - Memur) 06/03/2018 11:52
Evrakı Doğrulamak İçin : <http://193.140.145.87/enVision/Dogrula/6EH6T6>

Adres: Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü Merkez/Sivas
Telefon: 0 346 219 1010 - 1996 Faks: 0 346 219 1110
e-Posta: ryaziisl@cumhuriyet.edu.tr Elektronik Ağ: www.cumhuriyet.edu.tr

Bilgi için: Hatice Kübra TOSUN
Unvanı: Firma Personeli

T.C.
ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı :16357079-044-
Konu :Anket Uygulama İzni (Esra YEL)

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 23/02/2018 tarihli ve 73054 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınıza istinaden, Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Esra YEL 'in "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ile Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumlarının İlişkisi" konulu tez çalışması kapsamında hazırlamış olduğu anketi; Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Programında eğitim gören 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulayabilmesi ile ilgili talebi Rektörlüğümüzce uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

E-İmzalıdır
Prof. Dr. Seyit TEMİR
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Mevcut Elektronik İmzalar

SEYİT TEMİR (Genel Evrak ve Arşiv Şube Müdürlüğü - Bilgisayar İşletmeni) 29/11/2018 16:45

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://ebelge.adiyaman.edu.tr/enVision/Dogrula/8V38LR1>

Altınşehir Mah. 3005 Sokak No:13 02040 ADIYAMAN
Telefon: 04162233800
E-Posta: genelsekreter@adiyaman.edu.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat: İbrahim Halil Aydın
Faks: 04162233812
Elektronik Ağ: www.adiyaman.edu.tr

T.C.
AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Tarih: 26.03.2018 12:03
Sayı: 78968926-044-E.00000054455

00000054455

Sayı : 78968926-044
Konu : Anket Uygulama İzni

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 11611387/044 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Ayşe Ülkü KAN'ın danışmanı olduğu yüksek lisans öğrencisi Esra YEL'in "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ile Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmayı İlişkin Tutumlarının İlişkisi" konulu tez çalışması kapsamında hazırladığı anketi; Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulama isteği Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Mustafa KURT
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://e-belge.ahievran.edu.tr> adresinden 28971c24-ab73-4398-b574-e8d8de4b309a kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Ahi Evran Üniversitesi Merkez Yerleşkesi
03862804106 Faks No:03862804677
İnternet Adresi: www.ahievran.edu.tr

Bilgi İçin: Aydın KORKMAZ
Ünvan: Bilgisayar İşletmeni
03862804106

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 47526769-044-
Konu : Anket Uygulama İzni

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 23/02/2018 tarihli ve 73054 sayılı yazı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Esra YEL'in, "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ile Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumlarının İlişkisi" konulu tez çalışması kapsamında hazırladığı anketin Fakültemiz Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalında okumakta olan 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulaması Eğitim Fakültesi Dekanlığınca uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır

Prof.Dr. Metin ORBAY
Rektör

Mevcut Elektronik İmzalar

METİN ORBAY (Gör: <http://eys.amasya.edu.tr/eys/MetinOrbay> - Doğrulama Bilgisi: 15/03/2018 10:09)

Akbilek Mah. Hakimiyet Cad. No:4/3 P.K. :05100 Merkez/Amasya
Telefon No: 0 (358) 211 50 20 Faks No: 0 (358) 260 00 50
E-Posta: oidb@amasya.edu.tr İnternet Adresi: <http://www.amasya.edu.tr/idari>

Bilgi İçin: Murat ÇİTİR
Unvan: Bilgisayar İşletmeni

**T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı**

Sayı : 68508712-044-
Konu : Anket İzni

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 23.02.2018 tarih ve 73054 sayılı yazınız.

İlgi' de kayıtlı yazınız ile danışmanlığını Yrd. Doç. Dr. Ayşe Ülkü KAN' ın yaptığı Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Esra YEL' in, "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları İle Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumlarının İlişkisi" adlı tez çalışmasını Üniversitemiz Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi öğrencilerine uygulama talebi Üniversitemizce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Eyyüp TANRIVERDİ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Mevcut Elektronik İmzalar

EYYÜP TANRIVERDİ (Genel Evrak ve Arşiv Şube Müdürlüğü - Bilgisayar İşletmeni) 19/03/2018 15:52

Evrak Doğrulamak İçin : https://ebelge.dicle.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BE8ABB17N

Dicle Üniversitesi Rektörlüğü, 21280-Diyarbakır
Telefon:+90 412 241 10 10 Faks:+90 412 241 10 54
e-Posta : dicle@dicle.edu.tr Elektronik Ağ:<http://www.dicle.edu.tr>
Kep Adresi : dicleuniversitesi@hs01.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Sebahat Ecer
Evrak Pin Kodu: 95491
Ayrıntılı bilgi irtibat tel.: 2374

EK 5. Turnitin Orjinallik Raporu

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Esra YEL
Öğrenci Numarası	161401104
Enstitü Anabilim Dalı	Eğitim Bilimleri
Bilim Dalı	Eğitim Programları ve Öğretim
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Ülkü KAN
Tez Başlığı (Türkçe)	Okul Öncesi Öğretmen Adayların Öz Yeterlik İnançları ile Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 65 sayfalık kısmına ilişkin, 11/12/2018 tarihinde Enstitü tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 24'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Esra YEL

F.Ü.LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİ

Madde 41- Lisansüstü tezleri ile birlikte teslim edilmesi gereken belgeler şunlardır:

- a) Lisansüstü tezler, savunma öncesinde **intihal program raporu** ve ilgili makale şartını sağladığına dair belgeleri ile birlikte enstitüye teslim edilir.
- b) İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "% 25'i geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

ÖZGEÇMİŞ

1993 yılında Elazığ'da doğan Esra Yel, ilk, orta ve yüksek öğrenimini Elazığ'da tamamladı. 2012 yılında Fırat Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü'ne girdi ve 2016 yılında bu bölümden mezun oldu. Aynı yıl Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı'nda yüksek lisans yapmaya başladı ve halen Elazığ ilinde yaşamaktadır.

E-Posta Adresi: esraayell@gmail.com

